

Dino Debeljuh

OPLJAČKANI SMO!

ŠTO SAD?

Happy

Buje, 2016.

Naslov: Opljačkani smo! Što sad?

Autor: Dino Debeljuh

Nakladnik: Happy, Obrt za pružanje usluga i izdavačku djelatnost

Lektor: Sanja Hasanović, prof.

Naslovnica: Marina Debeljuh, prof

Tisak: Comgraf Umag

O autoru

Dino Debeljuh, rođen je 1952. godine u Puli. Osnovnu je školu pohađao u Bujama, srednju Tehničku školu u Puli, a diplomirao je elektrotehniku u Ljubljani. Za vrijeme studija izabran je za predsjednika kluba studenata iz Istre, čime je posijano sjeme njegovog društvenog angažmana, koje još i danas daje plodove. Po završetku studija vraća se u voljenu mu Istru. Zapošljava se 1978. godine u "Digitronu" kao razvojni inženjer. Vrlo brzo započinje sa sindikalnim aktivnostima pa je već 1981. godine izabran za predsjednika sindikata "Digitrona" – firme s 800 zaposlenih. Nakon odlaska iz firme, 1983. godine, preuzima roditeljski obrt, koji vodi sve do 1989. godine, kada se zapošljava kao profesor elektrotehnike u srednjoj školi s talijanskim nastavnim jezikom, u Bujama. Te se godine priključuje grupi istomišljenika s kojima početkom 1990. godine osniva stranku Istarski demokratski sabor. Postaje njen prvi potpredsjednik. Od tada, pa gotovo do današnjih dana vrlo je aktivan na području politike. Zagovornik je uzrečice: *"Bolje da se ti baviš politikom, nego li politika tobom"*. Zastupnikom u Saboru postaje 1992. godine, gdje je u tri mandata bio do 2003. godine. U međuvremenu je izabran za vijećnika Skupštine Istarske županije u tri mandata. Od 1997. do 2000. godine obnašao je dužnost Gradonačelnika Grada Buja. Funkciju zastupnika u Saboru napušta 2003. godine, odlaskom na mjesto veleposlanika RH u Republici Indiji, gdje ostaje sve do 2008. godine, nakon čega se vraća u Istru i odlazi u mirovinu.

Ovu knjigu posvećujem svim onim napaćenim, prevarenim, poniženim i obespravljenim građanima kojima je od 1990. godine na ovamo, korupcijom u javnim institucijama oduzeta stečena zajednička imovina.

Zahvaljujem svima onima koji su me, na razne načine, hrabрили da krenem u avanturu pisanja ove knjige. Za mene je to doista bila prava avantura, jer je moje dosadašnje iskustvo u pisanju vrlo oskudno.

Posebna zahvala kćeri Marini i sinu Andrei, čija mi je pomoć bila izuzetno dragocjena.

Hvala ti draga Sanjo što si pored svih tvojih obaveza, pronašla dovoljno vremena da mi svojim savjetima pomogneš biti jasniji onima kojima sam knjigu posvetio.

Drage Maja i Iva, hvala vam na bezuvjetnoj pomoći koju ste mi pružile vrlo dragocjenim savjetima.

Hvala lektorici Sanji koja je prihvatila nezahvalnu ulogu ispravljanja "krivih Drina", unatoč tome što je na raspolaganju imala vrlo malo vremena.

Sadržaj

UVOD.....	13
OPLJAČKANI SMO.....	14
PRIVATIZACIJA.....	16
VUKOVI ČUVAJU OVCE.....	19
KORUPCIJA, DEFINICIJA.....	24
POLITIČKA MOĆ.....	28
PRILIKA ČINI ČOVJEKA LOPOVOM.....	30
AUTOCESTA.....	32
PROVIZIJA NA KREDITE.....	34
ŠTO SAD? (prvi dio).....	37
ULOGA ZAJEDNICE.....	38
KOLIKO TO MENE KOŠTA?.....	41
"DEMOKRATSKI" SUSTAV.....	44
MOĆ PREMIJERA.....	46
ŠTO SAD? (drugi dio).....	52
ZABORAVILI DA POSTOJIMO.....	54
POTPUNI VEĆINSKI IZBORNI SUSTAV.....	56
OPOZIV.....	57
ČEKANJE SATIMA.....	61
PREBRZA VOŽNJA.....	63
UDRUGAMA ISTA PRAVA.....	71

UKINUTI ZASTARU ZA KORUPCIJU.....	72
POTPUNA TRANSPARENTNOST.....	73
DEPOLITIZACIJA IZVRŠNE VLASTI	74
REFERENDUM.....	79
SVI SMO MI VAŽNI.....	82
PROMJENE ILI PROPAST	84
TRI CILJA	86

UVOD

Dragi čitatelji, već me dugo vremena proganja misao kako nama trebaju vrlo male, ali značajne promjene u sustavu da bi život u zajedničkoj nam državi bio bolji, pravedniji, radosniji...

Ta se misao vremenom pretvorila u snažnu želju, i kako to često biva, najsnažnije želje pronalaze put ka realizaciji. Ova je knjiga rezultat te želje i prvi je korak, od "tisuću" koraka, potrebnih kako bismo stvorili društvo po mjeri većine građana.

Prije nego li vas upoznam s potrebnim promjenama za izlazak iz sadašnje, nimalo zavidne situacije, nužno je, za bolje i lakše razumijevanje, vratiti se malo u povijest kako bismo pronašli osnovne uzroke koji su generirali postojeće stanje, koje nije dobro, usudit ću se reći da je ono, ustvari, katastrofalno.

OPLJAČKANI SMO

Iako vjerujem da većina građana Republike Hrvatske dijeli stav izrečen u samom naslovu knjige: "OPLJAČKANI SMO", ipak smatram svojom dužnošću taj stav potkrijepiti realnim i opipljivim činjenicama. Stoga, zavrismo malo u tu pljačku, da bi nam bilo jasnije kada je sve to započelo, tko je imao ulogu pljačkaša, kojim se alatom/sredstvima pljačkaš koristio, što ga je na to potaklo, tko mu je bio pomagač i tko je to opljačkan.

Kratki podsjetnik za one koji brzo zaboravljaju:

Mi, građani Republike Hrvatske, još smo 1991. godine bili vlasnici hotelskih lanaca na otocima i duž cijele naše obale. Bili smo vlasnici nekolicine snažnih banaka, poljoprivrednih kombinata, prehrambenih, mljekarskih, brodograđevnih i inih vrlo snažnih poduzeća, od kojih su neka bila svojim proizvodima vrlo prisutna i na tržištima izvan zemlje. Posjedovali smo snažnu naftnu industriju, duhansku industriju, osiguravajuće kuće, stotine tisuća stanova, vinarske podrume, nasade maslina, vinove loze i voćaka. Lista je poduža, ali ću prestati s nabranjem, jer je i to dovoljno za razumijevanje nastavka priče.

Ta nam imovina nije bila "pala s neba", niti je bila plijen nekog rata, već je to bio rezultat rada generacijama vrijednih i marljivih ljudi, članova zajedničke nam zajednice, koji su tu imovinu iz godine u godinu povećavali. Mnogi su vjerovali da čine dobro za buduća pokoljenja, svoju djecu i za cijelu zajednicu.

Vrlo su se često u poduzećima na zborovima radnika donasale odluke da se viškovima novaca, umjesto da se podijele plaće, ulazi u nove investicije. Ne tvrdim da je to rađeno na veliko zadovoljstvo radnika. Znam, i iz vlastitog primjera, da bi mnogi bili, ipak, radije podijelili nešto novaca da si poboljšaju standard, no, bila su takva vremena. O tome je uglavnom odlučivala "Partija", jedna, jedina. Nakon takvih odluka, nije bilo baš preporučljivo na zboru radnika podići ruku protiv, pa smo tako, umjesto višeg standarda gradili nove proizvodne hale, hotele, podizali nove nasade, gradili nove stanove ...

Kao što nas povijest uči da ništa ne traje vječno; i tom je jednopartijskom sustavu došao kraj.

Nakon prvih "demokratskih" izbora, 1990. godine "Partija" odlazi u povijest, dolaze nova vremena, kojima smo se mnogi radovali. Došla nam je konačno demokracija, barem smo tako vjerovali. No, radost je bila vrlo kratkog vijeka.

Mi smo tada, u stvari, iz jednopartijskog sustava, kojeg su neki zvali "jednoumlje", prešli u višestranački sustav, kojeg su neki drugi, vidjevši što se događa, nazvali "bezoumlje", i tako smo mi naglavačke, gotovo preko noći, uletjeli u "demokraciju". Kako su često tada neki govorili: "Nakon dugogodišnjeg mraka u kojemu smo živjeli, netko je konačno upalio svjetlo."

Nakon nekoliko godina "svjetla" sve je više bilo onih koji su govorili: "Da mi je samo uhvatiti onoga tko je to svjetlo upalio!"

Tadašnja je vladajuća stranka odmah započela proces prilagođavanja novoj situaciji. Sabor je koncem 1990. godine usvojio novi "Božićni" Ustav koji je u potpunosti raskinuo s jednostranačkim sustavom i proglasio Hrvatsku suverenom državom.

Krenulo je s izmjenama svih onih zakona koje je trebalo prilagoditi novom "demokratskom" sustavu.

PRIVATIZACIJA

Nova vlast vrlo brzo donosi "povijesnu odluku" da našu državnu, zajedničku nam imovinu, treba privatizirati. Glavni motiv za to bila je sljedeća rečenica: "Država je loš gospodar, a kapitalizam je dokazao da se privatnom imovinom bolje upravlja. U privatnim će rukama naše tvornice, hoteli itd., mnogo bolje raditi, zapošljavat će još više radnika, uglavnom, teći će "med i mlijeko".

Vrlo jednostavan, razumljiv i odlično argumentiran razlog za privatizaciju, odnosno, pljačku naše zajedničke (dotad društvene) imovine, zar ne?

Naivci su tada očekivali pravednu raspodjelu svega dotad stvorenog, što bi u zajednici slobodnih i poštenih ljudi bilo i za očekivati, ali plan je bio posve drukčiji. Ukratko, nova je vlast usvojila zakon o privatizaciji, koji se nakon toga više puta mijenjao, prilagođavajući ga potrebama manjine, kojoj je ta naša imovina trebala pripasti, uglavnom, bez uloženi novaca.

Stvoreni su uvjeti za nezaustavljivu pljačku, pardon – privatizaciju – putem novog sustava i novih zakona.

Generacijama stečeno bogatstvo počelo je mijenjati vlasnika. Novi je "demokratski" sustav omogućavao pojedincima, a i danas to još uvijek čini, da se neopravdano i bez zasluga, na mnoge razne načine enormno bogate na račun ostalih članova zajedničke zajednice/države. Jedan su dio te, mukom stečene imovine, odabrani pojedinci jeftino rasprodavali, uglavnom strancima za dobru proviziju, po sistemu "povoljnija cijena za kupca, veća provizija za mene", a drugi je dio te imovine "kupila" nekolicina odabranih. Odabranima je gotovo u pravilu omogućeno da kupuju bez vlastitog novca. Bilo je dovoljno pribaviti potrebne papire, koje im je banka spremno pripremala. Uglavnom su to bili krediti bez pokrića, koje smo u konačnici svi mi platili. Možda se neki od vas i sjećaju, zvali su ih "menadžerski" krediti. Za te kredite nije bila potrebna nikakva garancija, nikakvo pokriće. Kao pokriće priznavala se imovina koju su kupovali. Sve i da hoćeš, izgubiti ne možeš. Možeš samo zaraditi. Menadžerskim kreditom kupiš tvornicu, odmah u inozemstvu otvoriš novu firmu na sebe, ili još pametnije na prijatelja. Ta firma pruža fiktivne "intelektualne" usluge tvojoj "hrvatskoj firmi", a novci završavaju u toj firmi u inozemstvu. Hrvatska firma sve lošije posluje pa radnici završavaju na cesti. Kredit kojim je firma kupljena, banci se ne vraća, banke preuzimaju firme čiji su dugovi već uglavnom višestruko veći od same vrijednosti imovine firme, itd. Radeći tako, u mnogim slučajevima, mnoge su banke dovedene pred bankrot. Tada im u pomoć uskače država i **NAŠIM**

NOVCIMA sanira najveće banke, pokriva dugove te ih tako sanirane potom za smiješne novce prodaje stranim bankama.

Jasno vam je da se to nikako nije događalo spontano, bez sprege politike i banaka.

Primjer s bankama je bio samo jedan od primjera, a o svim drugim različitim načinima i metodama koje su korištene za preuzimanje te naše zajedničke imovine, neću mnogo, jer su o tome mnogi dosad dosta napisali. Spomenut ću samo one najrasprostranjenije, većini vrlo poznate, a sve to u cilju boljeg razumijevanja nastavka knjige.

Većina "odabranih" nije baš pokazala neku posebnu inventivnost pri zgrtanju novaca. Sve je to bilo vrlo prozirno, trebalo je samo željeti vidjeti i prizor je bio potpuno jasan.

Kako je izbor imovine bio izuzetno velik, nije bilo lako dogovoriti se oko podjele plijena, usuglasiti sve zakone kako bi to bilo "čisto i neuhvatljivo", zadovoljiti sve "odabranike." Trebalo je ipak proći malo više godina da se taj prelazak vlasništva, ili točnije rečeno pljačka, odradi. Obzirom da novi sustav pogoduje stvaranju elite imućnih, čistom "igrom slučaja", među novom elitom koja dobiva unosne poslove, našli su se kći i sin tadašnjeg Predsjednika države, vjerojatno i pokojni član šire obitelji, ali to sada, za ono što želim ovom knjigom prenijeti, uopće nije važno.

VUKOVI ČUVAJU OVCE

Vrlo se brzo pokazalo da je novi "demokratski" sustav u stvari iznjedrio korupciju u svom najgorem mogućem obliku. Usvojeni novi sustav nije samo omogućavao, već naprosto "tjerao" odabrane pojedince da krenu u zadovoljavanje vlastite pohlepe, generirajući korupciju. Toj tvrdnji ide u prilog sljedeći citat prof. dr. Slavoj Žižeka, poznatog slovenskog sociologa, filozofa i kulturnog kritičara koji kaže: "Korupcija i pohlepa nisu problem, već sustav koji ljude tjera da budu takvi."

Slično tvrdi prof. dr. Damir Grubiša, donedavno profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a trenutno Veleposlanik RH u Republici Italiji, koji kaže: "Korupciju generira sustav koji nema protutijela da to spriječi."

U našem sustavu tih protutijela nema, pa je korupcija naprosto dobila krila.

Prekasno se shvatilo, a mnogi ni danas toga nisu svjesni, da smo tim novim sustavom, a pogotovo novim zakonima, praktički vukovima dali da projektiraju i izgrađuju ograde koje bi trebale štititi ovce u našoj zajednici od vukova. Da bismo bili sigurni da će posao biti dobro obavljen, nadzor nad gradnjom dali smo vukovima iz susjedstva. Vukovi su se dobro organizirali i još bolje kamuflirali kako ih narod ne bi prepoznao. Za kamuflažu su koristili vrhunske šminkere, plaćali PR agencije koje su njihove sposobnosti dizale do neba, dok su mediji prikazivali samo najuvjerljivije slike, a šape sakrivali. Na taj su način postigli da im se ugovori za izgradnju ograda obnavljaju iz godine u godinu. Ovom pričom o vukovima želio sam samo dočarati jednu veliku istinu onoga što se događalo. Mnoge situacije u društvu bile su upravo takve.

Tandem "korupcija & pohlepa" – nerazdvojni par, započeo je širiti paletu mogućnosti i odabranima ponudio još jednu mogućnost zgrtanja novaca, a to je vanjsko zaduživanje. Radi se o mnogo posuđenog novca kojim se na razne načine moglo, i još uvijek može, financirati razne investicije na kojima pojedinci mogu zaraditi ogroman novac u situaciji kada to nitko ne nadzire. Da se odmah razumijemo, kako me ne biste pogrešno shvatili, nisu se oni zaduživali privatno, ne, u naše su se ime zaduživali i tako cijeloj zajednici lancima za noge vezali jednu čeličnu kuglu koja je svakim danom bivala sve veća i veća, a danas je taj teret dosegao cifru od 54 milijardi eura.

Nezaustavljiva korupcija nastavlja širiti svoja krila pa tako u suradnji s pohlepom pronalazi nove izvore za "odabrane". Na raspolaganju se ubrzo odabranim pojedincima nudi još jedan klasičan način stjecanja ogromnog bogatstva, koji je još uvijek vrlo rasprostranjen širom cijele Hrvatske, a možda najviše na djelu u Istri. Model je vrlo jednostavan. Pojedincima, koji su direktno uključeni u političke strukture ili pak s njima imaju interesne odnose, omogućavalo se donedavno da od države kupuju poljoprivredno zemljište po smiješnim cijenama kako bi to zemljište u vrlo kratkom roku, putem istih koruptivnih kanala i metoda urbanizirali, pretvorili u građevno zemljište. Zarada je 50, 100, a ponekad i više od 200 puta veća od uloženog. Dakle, dovoljno je da uložite samo 10.000 eura i evo vam zarade od 500.000, 1.000.000, ili 2.000.000 eura.

Oni koji ne žele čekati nešto dužu proceduru kupovine zemljišta od države, mogu se odlučiti za kupovinu zemljišta od privatnih lica. Plate nešto više, zarada je malo manja, ali od nje se isto tako može živjeti "na visokoj nozi" do kraja života.

Još mi je ostao zabilježen u memoriji svježi slučaj, i možda najbolji primjer "kamufilirane" korupcije na djelu. Detalje o tom slučaju mogli smo čitati u gotovo svim dnevnim novinama. Tiče se bivšeg ministra Vlade RH. Sličnih primjera ima nažalost mnogo, no, ovaj je najsvježiji i vrlo lagan za opisati.

Prema pisanju novinara u različitim medijima – što nije demantirano – bivši je ministar, u vremenu dok je još bio na funkciji pročelnika Istarske županije, u razgovoru s osobom koja mu se obratila sa željom da izgradi hotelsko naselje u jednom dijelu Istre, došao do vrijedne informacije. Od vlasnika tog, tada još poljoprivrednog zemljišta, za oko 860.000 kn zemljište kupuje ministrova šogorica, ženina sestra. No, vlasnik zemljišta kasnije izjavljuje kako mu je novac za zemljište direktno uručio baš bivši ministar.

Nakon što je ministrova šogorica kupila zemljište, dobivaju se svi potrebni papiri o urbanizaciji kupljenog zemljišta i mogućnosti izgradnje onoga što je tadašnji investitor iz Zagreba želio. Sve je to netko riješio kao od šale (sami zaključite tko i na koji način). Neposredno nakon toga, zemljište se sa svim potrebnim papirima prodaje investitoru iz Zagreba za 25,6 milijuna kuna. Zarada gotovo 30 puta veća od uloženog, točnije, 24,7 milijuna kuna. Zar vam je potrebno reći da će samo od kamata na taj novac ta obitelj, ukoliko to poželi, primati najmanje 100.000 kn mjesečno. Svi će članovi te "sretne obitelji" moći u večernjim satima, uz vaticu kamina, polako ispijati čašu vrhunskog vina ili *whiskija* i pričati kako je taj hrvatski narod glup i ne zna se snaći.

Ta je osoba, nakon ovog uspješno obavljenog posla postala čak ministar u Vladi RH.

Ako mislite da se ministrom u Vladi postaje bez snažne podrške predsjednika stranke čiji ste član, znajte da malo znate o političkoj praksi na ovim našim prostorima.

Nakon što se gore navedena priča pojavila u medijima, bivši se ministar u obraćanju medijima spetljao i tako priznao da je on ipak savjetima sudjelovao u radu zajedničke firme u vlasništvu njegove supruge i šogorice te da su planirali na tom kupljenom zemljištu realizirati investiciju, od koje su na kraju odustali. Ukratko, postalo je jasno da se radilo o obiteljskom biznisu. Priča je poduža i ne želim vas time previše zamarati, istaknut ću samo da je bivši vlasnik izjavio da je to zemljište bezuspješno pokušavao urbanizirati.

Ministru nije preostalo drugo nego li dati ostavku. Uvjeren sam da to nije učinjeno iz moralnih razloga. Moje skromno mišljenje je to da su predsjednici političkih stranaka, koje su indirektno upletene u tu priču, procijenili da bi ostanak ministra na funkciji naštetio njihovom rejtingu, odnosno, rejtingu "njihovih" stranaka i tako je, zbog čiste matematike, ministar morao odstupiti. Glavna preokupacija svih stranaka je inače rejting kod potencijalnih birača, postotak glasova, i tome je sve podređeno.

U procesu privatizacije i korupcije bilo je mnogo prevarenih. Mnogi Hrvati diljem svijeta, čuvši da je u njihovoj rodnoj državi uspostavljena demokracija, vjerujući da im je to šansa za konačan povratak kući, gdje će svoja znanja koja su mukotrpnim radom stekli u tuđini prenijeti domovini, prodali su svoju imovinu u tuđini i vratili se u Hrvatsku. Ušteđevinom su pokrenuli posao, ne sluteći da samo odabrani mogu naplatiti račune od države za odrađeni posao, a da ostali trebaju čekati bolja vremena. Tako su ušli u krug neplatiša, koji je država svojim neplaćanjem izvršenih radova i stvorila. Firme su im počele propadati, a mnogi su se razočarani i siromašniji za cijele uštedevine, vratili u tuđinu. Ne mogu ne spomenuti među prevarenima sve one koji su fizički bili onemogućeni sudjelovati u procesu privatizacije, jer su bili na ratištu. Mnogi su ukazivali na tu nepravdu, ali to vladajućima nije bio dovoljan razlog da se sve to odgodi, kao što su mnogi predlagali.

KORUPCIJA, DEFINICIJA

Korupciju sam već nekoliko puta spomenuo, a bit će o njoj i njenim posljedicama još riječi pa je red da taj pojam malo bolje upoznamo, da vidimo što se pod tim pojmom smatra.

Evo teksta iz Wikipedije: "Politička korupcija je u najširem smislu svaki oblik zloupotrebe ovlasti radi lične ili grupne koristi bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru. Korupcija se pojavljuje u gotovo svim područjima života i djelovanja, od javnih institucija, preko [politike](#), do gospodarstva.

Korumpiranom osobom se smatra svaka službena ili odgovorna osoba koja radi osobne koristi ili koristi grupe kojoj pripada, zanemari opći interes koji je dužna štiti s obzirom na položaj i ovlasti koje su joj povjerene. Korumpiranim se smatra i građanin koji nudi ili pristaje na davanje zatraženog."

U knjizi *Korupcija – uzroci, posljedice, prevencija* koju je objavilo Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske možemo pročitati kako se neki članovi društva i organizacije, mogu ponašati oportunistički i odlučiti da dano im povjerenje iskoriste u svrhu vlastitog interesa te se zaključuje: "Oni zloupotrebljavaju moć koja im je dodijeljena, s ciljem da zadovolje svoje vlastite interese. To je korupcija."

Završio bih govoreći jednostavnim jezikom kako je u našem slučaju korupcija zloupotreba društvenog položaja moći za osobnu ili za korist više osoba na štetu ostalih članova zajednice.

U procesu korupcije, uglavnom, sudjeluju tri subjekta:

1. Subjekt koji korumpira i iz toga izvlači korist.
2. Subjekt koji je korumpiran i za svoje usluge prima adekvatnu naknadu.
3. Subjekt koji plaća račun, odnosno, onaj na čiju se štetu korupcija događa, a to smo mi, građani.

Moje je duboko uvjerenje da u korupciji svi gube te da od nje nemaju koristi čak ni oni za koje većina misli da su profitirali. Onaj koji korumpira, bilo radi zarade ili neke druge materijalne koristi, neće se sigurno usrećiti, čemu govore u prilog i narodne poslovice: "*Oteto prokleta*", "*Ne čini drugome ono što ne želiš da čine tebi*", "*Što si posijao, to ćeš i žeti*".

Osoba ili grupa ljudi koja korumpira, ne samo da unesrećuje sebe, već unesrećuje i svoje obitelji koje će generacijama trpjeti posljedice, sve dok budu "uživale" u otetom. Znam da vam to nije utjeha, niti mi je bio cilj da vas time utješim, no, zakoni su prirode nepogrešivi, treba samo imati strpljenja i vidjeti kako svakome, kad-tad za ono što je učinio, računi dolaze na naplatu u bilo kojem obliku i vremenu ("*Sve se vraća, sve se plaća*").

Onaj koji prihvaća korupciju – korumpirani, iako stječe nekakvu korist, isto tako od te koristi nikada neće imati sreće.

Najveći smo gubitnici, ipak, mi građani, na čiju se štetu korupcija događa, koji u korupciji sudjelujemo bez naše privole. Nama je dodijeljena uloga onih koji plaćaju račun, željeli to mi ili ne. Za nas koji plaćamo ceh tuđih radnji, posljedice su katastrofalne. Korupcija je zlo – "virus" koji omogućuje nesposobnima da zauzimaju mjesta sposobnih, kradljivcima da slobodno kradu bez posljedica, prevarante i nepoštene prikazuje poštenima, najgore prikazuje najboljima, a loše dobrima. To zlo ruši vrijednosni sustav koji je stoljećima građen. Zbog tog zla imamo skuplje lijekove, zdravstvene usluge, hranu, dišemo zagađeni zrak, pijemo zagađenu vodu, imamo manje novaca na svim područjima javnih službi.

Koliko je korupcija razorna spoznao je i poznati američki sociolog Edwin Sutherland (1883.-1950.) govoreći o zločinima koje počine osobe visokog društvenog statusa u okviru svojeg zanimanja. Već je 1936. godine govorio o "zločinu bijelih ovratnika", koji uključuju korupciju i mito u poslovnom svijetu i politici.

Sutherland je korupciju, vrlo ispravno nazvao **zločinom**. Sutherland je bio u potpunosti svjestan o kojem se to zlu radi, jer politička korupcija, korupcija političkih moćnika ruši sve pred sobom. Ruši sve civilizacijske dosege, moral, ljudske vrijednosti, a za sobom ostavlja razorene države, obespravljene, ponižene i prevarene građane koji su izgubili vjeru u pravdu i nadu u bolje sutra. Zato ju je i okarakterizirao kao zločin.

Ukratko, korupcija je zlo nad zlom i svaka se zajednica treba itekako dobro organizirati kako se to zlo ne bi razmnožilo, a Hrvatska vrlo dobro može poslužiti kao ogledni primjer svima onima koji korupciju podcjenjuju.

Mnogi u nas dugo nisu bili svjesni da nam se u zajednicu uvuklo to zlo koje je, nakon što se rasprostrani, vrlo teško pobijediti. Uobičajeno je mišljenje, ali ne uvijek i praksa, da je korupcija povezana s davanjem i primanjem novaca. Nekako prevladava mišljenje da onaj koji korumpira, kako bi dobio nešto što mu ne pripada ili jeftinije od prave cijene, onoga koji mu to omogućuje, korumpira novcem. To uglavnom vrijedi za "obične smrtnike".

Postoji, ipak, još mnogo drugih razloga zbog kojih korumpirani pristaje biti korumpiran, odnosno drugoj strani pomaže pribaviti korist na štetu cijele zajednice.

Evo nekoliko uobičajenih:

- usluga za uslugu
- stranačke veze
- rodbinske veze
- prijateljske veze
- ljubavne veze
- neznanje

- naivnost
- prijekare
- zadržavanje privilegija
- zadržavanje radnog mjesta
- prijeknje
- zastrašivanja
- promaknuće
- politička moć

POLITIČKA MOĆ

POLITIČKA MOĆ je najsnažnije i najefikasnije sredstvo koje se koristi da bi se, uglavnom, pojedinca koji se nalazi negdje u državnoj ili lokalnoj hijerarhiji "udobrovoljilo" da bude korumpiran i da učini djelo za koje je opće poznato da je kažnjivo. To sredstvo caruje među svim ostalima sredstvima. Nema mu premca, nepogrešivo je i ruši sve pred sobom. U to smo se mogli dodatno uvjeriti prateći svjedočenja bivših ministara, potpredsjednika Vlade i nižih političkih moćnika u sudskom procesu protiv bivšeg predsjednika naše Vlade koji je još uvijek u zatvoru. Sav jad i moralna bijeda tih bivših moćnika tamo su pokazali svoje pravo lice.

Sva su nam ta svjedočenja vrlo jasno pokazala kako su se vlastiti položaj i moć koristili da bi se za sebe, svoje bližnje ili stranku dobilo nešto što im nije pripadalo ili pak dobilo nešto za što nisu bili spremni platiti realnu cijenu. Da bi se to dogodilo, jedine su prepreke bile onaj, ili oni koji su to morali odraditi.

Vrlo je čest slučaj da pojedinac ili cijeli lanac ljudi bespogovorno odrade zatraženo. Promijene prostorni plan po želji naručitelja, namjeste natječaje, srede kupovinu nekretnina pod povoljnim uvjetima, procijene imovinu na bitno nižu cijenu. Viši položaj na hijerarhijskoj ljestvici, veći prohtjevi, ali i garancija da će se traženo i dobiti.

Nakon svega napisanog, nije mi želja ovdje braniti korumpiranog, ali kako bi ga bolje razumjeli, pokušajte zamisliti da radite na važnoj funkciji načelnika, gradonačelnika ili župana i dođe vam predsjednik vaše stranke, koji vas je praktički postavio na to mjesto, te traži od vas da mu sredite kupnju nekretnine koju je izabrao baš u vašem gradu ili općini – bez natječaja – za iznos koji vam napiše na papiru. Vi dobro znate da vaša sudbina i sudbina vaše obitelji ovise direktno o njemu. Ta osoba ima takvu moć kojom od vas može učiniti kralja, ali i prosjaka. Može vas poslati u Sabor, srediti vam ministarsko mjesto ili odbaciti vas i preko noći oduzeti sve funkcije. Možda netko od vas misli da bi mu odgovorio negativno, no, uvjeravam vas, praksa je to dokazala, da će preko devedeset posto drugih na tom istom mjestu bespogovorno odraditi posao znajući da rade kažnjivo djelo, ali naivno vjerujući da će ih, ukoliko zatreba,

moćnik zaštititi. Cijela vertikala, uglavnom, funkcionira na taj način. Suraduje se i po horizontali, razmjenjuju se usluge na svim nivoima po principu: "Ja tebi sredim ovo, ti meni ono" itd. Neki su u tom procesu privilegirani. Mnogo manju energiju ulažu da bi udobrovoljili pretpostavljenog. Dovoljno je podizati ruku, što ćeš lakše od toga. Ne moraš ni materijale čitati pa čak ni znati o čemu se radi. Važno je samo da podigneš ruku, baš onako kako su te uputili i dodirnut ćeš nebo, u protivnom pakao se otvara pod tobom – pa ti biraj. Pogodili ste, to su zastupnici u Saboru, vijećnici u Skupštinama županija, Općinskim i Gradskim vijećima.

Tu još možemo pribrojati sve one tisuće ljudi koji često, uz vrlo dobre naknade, sjede u raznim nadzornim odborima državnih, županijskih i gradskih javnih ustanova i poduzeća. Prihvatanjem uloge dizača ruke, neovisno o tome radi li se o interesu većine ili pak interesu pojedinca ili grupe, prihvaćaju biti korumpirani i to je ključno. Kako bi zadovoljili stranci, odnosno stranačkom vođi, prihvaćaju šutjeti o nepravdama koje doživljavaju oni koji su ih indirektno izabrali. Mnogi od njih niti ne shvaćaju da su, u stvari, korumpirani. Takvima preporučujem da još jednom pročitaju definiciju korupcije pa će se tamo vrlo lako prepoznati. Spoznat će da su i oni među korumpiranima.

PRILIKA ČINI ČOVJEKA LOPOVOM

Da, možda ste iz dosad napisanog već zaključili da za korupciju, zapravo ne optužujem čovjeka, pojedinca, već sustav koji tog čovjeka "na položaju" naprosto gura u korupciju. Više sam od dvadeset godina proveo u društvu "političkih moćnika", neki su od njih i uz moju podršku to postali.

Pratio sam i promatrao te ljude godinama. Gledao sam kako se vremenom mijenjaju. Tijekom vremena, naime, stavovi i potrebe počeli su im se mijenjati pa su tako neki od njih postajali čak i gori od onih koje su zamijenili (čast izuzecima koje bih na prstima jedne ruke mogao nabrojati).

Vjerujte mi da su sve to bili "dobri dečki". Nitko u njima, prije postavljanja na "odgovornu funkciju", ne bi bio prepoznao potencijalnog prevaranta, onoga koji bi mogao korumpirati ili biti korumpiran i pohlepno zgrtati sve više i više.

Što se to mnogima u stvari dogodilo nakon što su postali "politički moćnici"?

Ništa posebno, ništa novog što se prije drugima nije dogodilo. Na njima se samo potvrdila poznata narodna poslovice: "*Prilika čini čovjeka lopovom*". Koliko li je samo istine i dubine u ovoj, kao i u mnogim drugim narodnim poslovicama. Još nam jedna poslovice ovdje može pomoći: "*Želiš li ga bolje upoznati, daj mu vlast*".

Sustav poput našeg, koji ne samo da omogućuje, već gotovo potiče političke moćnike da krenu u korupciju, preveliki je izazov za slabašno ljudsko biće. Sustav omogućuje da s nekoliko telefonskih razgovora ili razgovora u "četiri oka" možeš ostvariti milijunske zarade, znajući da su to i drugi prije tebe činili, a da za to nitko još nije odgovarao. Dapače, smatra ih se uglednim

i sposobnim ljudima. Čak ih građani ponovno biraju, iako znaju da se od primljene plaće nisu mogli obogatiti. To je već postala ustaljena praksa. Svjestan takve benevolentne atmosfere u društvu, tvoj ti um ne da mira, stalno bombardira mislima i u uho ti šapuće: "Ne budi posljednja budala na ovoj planeti, sada je trenutak za obogaćivanje, nećeš valjda to propustiti? Što će ti djeca reći kad odrastu? Pa valjda uloženi trud za dolazak na ovaj položaj ima svoju vrijednost koju sada treba naplatiti. Pogledaj oko sebe, gotovo su sve tvoje kolege odavno riješile egzistenciju za sebe, djecu, unuke i još nekoliko generacija koje dolaze. Svi ti se smiju."

Sve ti te misli tvoj um uredno servira i danju i noću, sve dok ne padne odluka: "Ne, neću biti budala."

AUTOCESTA

Sljedeća vam priča može još bolje pomoći spoznati kako se i da li se uopće postavljaju limiti iznosa koji se korupcijom mogu namaknuti.

Ivan je bio visoko pozicionirani politički moćnik iz Hrvatske. Zbog političkih je aktivnosti često putovao u Italiju i tamo se sprijateljio s kolegom Pietrom, isto tako političkim moćnikom. Vremenom je prijateljstvo raslo pa je tako jednom prilikom Pietro Ivana pozvao u goste, u tek izgrađenu vilu na jednom od brežuljaka Toscanne. Vila je bila izgrađena na dvije etaže. U prizemlju ogroman dnevni boravak s ogromnim kaminom, kuhinja, radna soba, a na katu sobe i ostale prostorije potrebne za ugodan boravak. Iza kuće teniski teren, igralište za djecu, garaža i predivan maslinik.

Nakon nekoliko ispijenih čaša dobrog vina, krenula je priča u kojoj je Pietro počeo otkrivati i neke stvari privatnog karaktera. U jednom trenutku, ohrabren takvom Pietrovom otvorenošću, Ivan priupita Pietra: "Dragi prijatelju, gledam ovu tvoju predivnu kuću i znajući kolika su ti primanja, jasno mi je da od plaće tu kuću nisi mogao sagraditi. Možeš li mi, molim te, otkriti tajnu?" Pietro ga pogleda, pozove ga na terasu i kaže: "Vidiš li onu autocestu u dolini?", "Vidim", odgovori mu Ivan. Pietro nastavi: "Ta je autocesta s obje strane uža za 10 centimetara od ugovorene širine, ali uz moju je pomoć država investitoru svejedno isplatila ugovoreni cijeli iznos. Investitor je imao razumijevanja za moju pomoć, otvorio sam račun u Švicarskoj i nagrada je sjela na račun. Napravio sam ovu kuću i još je nešto ostalo." Ivan mu se duboko zahvalio na iskrenosti.

Nakon dvije godine, Pietro dolazi Ivanu u posjetu, a Ivan ga dočeka u svojoj novoj vili u Istri. Vila na brežuljku, pogled "puca na more", iza kuće malo golf igralište, dva teniska terena, podzemna garaža i vinski podrum. Pored kuće predivan bazen. Kuća dvaput veća od Pietrove. U kući velika dnevna soba, pored nje prostor za biljar, a do njega bazen s ugrijanom vodom. Do bazena sauna i prostorija sa stolom za masažu te solidno opremljena sala za fitness. Pietro, vidljivo šokiran nije izdržao a da Ivana odmah ne upita: "Pa dobro Ivane, kako si uspio doći do svega ovoga? Ja sam ti otkrio moju tajnu, 'ajde sad ti mene nauči kako se to radi." Ivan, kao pravi prijatelj nije krio odgovor te rekao Pietru: "Dragi prijatelju, zar mi nisi ti rekao da se na autocestama može zaraditi veliki novac?" Pozvao je Pietra na terasu te mu reče: "Vidiš li onu

autocestu u dolini?" Pietro odgovori: "Pa, ne vidim je! " Eto to ti je to, dragi moj prijatelju!" – odgovori mu Ivan.

Metode su iste, radi se samo o civilizacijskim razlikama koje su uvjetovane procjenama koliko toga narod može "probaviti". Ivan je bio uvjeren da će, ako ga netko slučajno prozove u medijima i upita odakle mu novac za kuću, narod biti uz njega te da će se odmah naći oni koji će reći: "Ako je i krao i nama je dao." Ta nam parola govori više od tisuću riječi. Narod je, znajući da ima mnogo onih koji krađu, a ništa ne daju, spreman prihvatiti onoga koji krade (njihov novac), ali ipak i njima daje, ne uzima sve za sebe. To nam govori koliko smo potonuli, više ne vjerujemo da uopće postoji netko tko bi radio za naše dobro, a da istovremeno ne krade za sebe pa smo stoga spremni birati manje zlo.

Često, zaslijepljeni onime što im politički moćnik "daje", narod ne vidi detalje koji su izuzetno važni. Takav moćnik često "daje" narodu tako što taj isti narod zadužuje skupim kreditima koje će još generacije otplaćivati, za koje je možda i proviziju dobio. Izvođače bira namještenim natjecajima, aneksima ugovora plaća "dodatne" radove, kako bi dodatno popravio kućni proračun, i sve to čini iz našeg džepa. Ivan iz priče, ipak je smetnuo s uma da ima među nama mnogih koji jako dobro razumiju što je radio. Isto je tako zaboravio djedovu poslovicu: "Svi računi, kad-tad dolaze na naplatu".

PROVIZIJA NA KREDITE

Namjerno sam u prethodnoj priči spomenuo proviziju na plasirane kredite, jer sam s vama želio podijeliti nešto što sam igrom slučaja saznao i o čemu pojma nisam imao.

Prije nekih petnaestak i više godina, za vrijeme dok sam obnašao dužnost zastupnika u Saboru, jednog su me dana iz Saborske straže nazvali te rekli da jedan gospodin sa mnom želi razgovarati. Rekao sam im da ga otprate do prostorije stranačkog kluba, gdje sam se u tom trenutku nalazio. Čovjek se predstavio i upoznao me s činjenicom da zastupa jednu grupaciju arapskih banaka koje nude dugoročne kredite za jedinice lokalne samouprave po izuzetno povoljnim uvjetima, od samo 8 posto kamata. U to vrijeme bilo je nemoguće doći do kredita za manje od 11 posto kamata. Prosječna je kamata iznosila od 13 do 15 posto. Nudio je paket od najmanje 50 milijuna tadašnjih maraka (25 milijuna eura). Ta me priča zbog niskih kamata zainteresirala, pa je tako razgovor nastavljen, ali ne u očekivanom pravcu. Taj mi je gospodin predložio da mu pomognem plasirati kredit u Istarskoj županiji te da bi mi, u slučaju da to uspije, pripala provizija od 1 posto. Čak mi je objašnjavao da zna da provizija može biti i veća, ali da jedan dio bankarske provizije ide i njemu. To što mi je ponudio vidljivo me iznenadilo pa sam mu rekao da mi je kredit sam po sebi interesantan zbog niskih kamata, ali da za proviziju nisam zainteresiran. Tada me je počeo uvjeravati da mi, u slučaju da Istarska županija uzme taj kredit, pripada 500.000 maraka te kako je to uobičajena praksa koja se smatra potpuno čistom. Novci se isplaćuju na račun u Švicarskoj i kako je to već uhodana praksa. Zahvalio sam mu na ponudi i dao mu do znanja da za takav način suradnje nisam zainteresiran. Nakon toga tu osobu nisam više sreo.

Kao što ste dosad mogli primijetiti, politički moćnici često zauzimaju obje prije navedene uloge, onoga koji korumpira, ali i korumpiranog.

Ovaj sam vam istiniti događaj ispričao kako biste vidjeli s kakvim se sve izazovima susreće osoba za koju se smatra da ima nekakav utjecaj pri donošenju važnih odluka. Vrbuje ih se sa svih strana, na razne načine. Nudi im se niz iskušenja, od besplatnih ručkova, putovanja jahtama, zlatnih kreditnih kartica, besplatnih namještanja stanova, odijela, satova, provizija od malih pa do astronomskih iznosa. Ovdje ću stati, jer bi se još jedna cijela knjiga mogla napisati samo o tome.

Mnogima su ti izazovi preveliki, ne znaju se s njima nositi i tako korupcija započinje. Nekima je dovoljna ponuda od 1000 eura, nekima 10.000 eura, a neki popuštaju tek na milijun eura. Kako kaže još jedna poslovice: "*Svatko ima svoju cijenu*". Jeste li se ikad upitali kako to da se ti koji korumpiraju ili se daju korumpirati, svejedno, ne zaustave nakon prvih sto tisuća ili milijun eura? Pa to je ipak ogroman novac! Da vam pomognem naći odgovor, podijelit ću s vama misao koja mi je nedavno došla: "***Nema onoga na ovoj kugli zemaljskoj koji ima dovoljno novaca za pokriti sve one potrebe koje mu UM/POHLEPA mogu stvoriti!***" Čim si ispuni jednu želju, npr. nova 10-metarska jahta, već mu pogled bježi na susjedovu 15-metarsku i tako dalje. Priči nema kraja! I tako to ide dokle god postoji netko koji sve to plaća i pokorno šuti, kao što se to kod nas radi.

Posljedica svega toga je razorena zajednica. Ostalo je nekoliko milijuna opljačkanih, obespravljenih, osiromašenih, prevarenih i poniženih građana koji su pored zajedničke imovine izgubili i ono najdragocjenije što su imali, a to je osmijeh na licu. Oduzeta im je vjera da dobro pobjeđuje zlo.

Ostao im je samo osjećaj nemoći. Osjećaj da se nemaju kome obratiti za pomoć kako bi bili vrednovani po onome što čine i zaslužuju, kako bi im se davalo ono što im pripada, kako bi im se prestalo svakodnevno gaziti dostojanstvo.

ŠTO SAD? (prvi dio)

Vjerujem da sam uspio u nakani da opravdam prvi dio naslova knjige "Opljačkani smo" pa je sad vrijeme za drugi dio naslova: "Što sad?"

Plakati?

Vrištati od bijesa?

Žaliti se susjedu?

Razbijati od bijesa izloge, državnih zgrada?

Lomiti stolice na stadionima?

Paliti gume na nekom trgu?

Prijetiti na Markovom trgu u Zagrebu jednoj i drugoj strani, Vladi i Parlamentu?

Ne, ništa od navedenog! Gubitak energije, vremena, gotovo bez ikakvog efekta, osim akumulacije novog bijesa koji raste povećanjem osjećaja bespomoćnosti.

Vrijeme je da smireno utvrdimo koji su najveći uzroci svega toga što nam se dogodilo, odnosno, što nam se još uvijek događa. Tek nakon toga možemo utvrditi mjere koje će, prije svega, zaustaviti postojeći trend, sasjeći uzroke u korijenu i otkloniti sve ono za što se utvrdi da generira situaciju u kojoj smo se našli.

Pozivam vas na još malo strpljenja, prije nego li dođemo do najvažnijeg dijela; koje su to promjene potrebne?

Kako bi vam tekst koji slijedi bio razumljiviji, nužno je da vas upoznam s nekoliko osnovnih postavki na kojima se temelji sve ono o čemu ćete imati priliku čitati u nastavku ove knjige.

ULOGA ZAJEDNICE

Polazna osnova za pristup materiji o kojoj će biti govora jest naglasak na tome da je država, u idealnim uvjetima, u stvari zajednica slobodnih građana, koji su se udružili u zajednicu u kojoj bi svi njeni članovi trebali biti potpuno jednakopravni. Sve to neovisno o tome jesu li ti građani (ili netko za njih), kao državni model izabrali komunizam, socijalizam, kapitalizam ili nešto drugo u skladu s civilizacijskim dosezima zajednice.

Naime, čovjek je odavno spoznao da je jedini način za njegov opstanak udružiti se u zajednicu s drugim ljudima, kako bi u toj zajednici mnogo lakše ostvario, odnosno, osigurao svoje najosnovnije potrebe kao što su hrana, odjeća, krov nad glavom, obrana od neprijatelja, obrazovanje, liječenje itd.. Spoznao je isto tako da zajednica ne može opstati, a još manje funkcionirati bez dogovorenih pravila koja trebaju vrijediti za sve njene članove, uz uvjet da svi ta pravila primjenjuju.

Kako bi zajednica s velikim brojem ljudi mogla dobro funkcionirati, bilo je u određenom stupnju razvoja zajednice potrebno izabrati među sobom one koji će, po vrlo jasno dogovorenim pravilima, brinuti o zajedničkim dobrima te njima racionalno upravljati na dobrobit svih članova zajednice.

Čovjek je isto tako spoznao da nije savršeno biće te da pored mnogih vrlina koje posjeduje (poštenje, iskrenost, suosjećanje, dobrotu, pomaganje nemoćnima i sl.), isto tako posjeduje i određene mane (pohlepa, sklonost varanju, krađi, laganju, ljubomori, zavisti i sl.) od kojih nitko nije oslobođen. Tako se vrlo brzo pojavila potreba za kontrolom onih koji upravljaju zajedničkim dobrima. Obzirom da je bilo nemoguće to pratiti i obavljati svakodnevne poslove za preživljavanje, pojavila se nužnost, među sobom odabrati one koji će uglavnom imati ulogu kontrole i usmjeravanja onih koji upravljaju zajedničkim dobrima. I tako, nakon tisućljeća raznih oblika organizacija zajednica, došli smo do današnjeg dosta rasprostranjenog oblika organizacije, koji se smatra civilizacijskim dosegom, a kojega nazivamo demokracijom. Organizacija naše zajednice i pravila igre (ustav i zakoni) nisu bitno različiti od ostalih zajednica/država u našem užem i širem okruženju, što znači da je organizirana po takozvanim demokratskim principima. To znači da imamo zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast koje su formalno međusobno odvojene, a jedna od bitnih uloga Parlamenta/Sabora (zakonodavne

vlasti) je kontrola izvršne vlasti, koja upravlja našom zajedničkom imovinom i novcem koji svi članovi zajednice, na razne načine uplaćuju u zajedničku blagajnu. Neću sada o tome kako su ta tri segmenta organizirana, njihovim prednostima i manama, jer to za nastavak onoga što vam želim ispričati nije bitno.

Skoro zaboravih, imamo i instituciju Predsjednika države, koji nema gotovo nikakve značajnije ovlasti. Kad bi se ta institucija ugasila, nitko to ne bi ni primijetio, a još manje osjetio. Je, ostalo bi samo nešto više novaca u zajedničkoj blagajni koji bi za sekundu politički moćnici potrošili.

Za bolje razumijevanje onoga što slijedi, važno je imati u vidu: **"Mi građani/članovi zajednice, vlasnici smo svega onoga što se smatra zajedničkom imovinom: šuma, mora, zemlja, zgrada, itd.. "**

Kako bi sve državne, županijske, gradske i općinske institucije koje smo osnovali mogle normalno funkcionirati, mi, članovi zajednice, po dogovorenim i propisanim kriterijima u "zajedničku" blagajnu uplaćujemo gotovo svakodnevno ogromne svote novaca. Upamtite i imajte to stalno na umu, do kraja knjige, a nadam se i kasnije, da se u zajedničkim blagajnama, od državne do lokalne razine nalazi **NAŠ NOVAC**.

Sve ono što vidite oko sebe, a nije privatna imovina, već državna, županijska, gradska i općinska imovina, sve je to **NAŠA IMOVINA**.

Onima kojima to još uvijek nije u potpunosti jasno, predlažem da više puta dnevno ponavljaju sljedeće dvije rečenice.

Prva: "Državni, županijski, gradski i općinski novac je i **MOJ NOVAC**."

Druga: "Državna, županijska, gradska i općinska imovina je i **MOJA IMOVINA**."

Ponavljajte to dokle god vam ne bude u potpunosti jasno. Kad vam to potpuno "sjedne na pravo mjesto", onda će vam se sam pojaviti zaključak koji glasi: "Svi ti ministri, zastupnici u Saboru, župani, gradonačelnici, načelnici i mnogi ostali, žive "pristojno" mojim novcem. Ja sam taj koji plaća sve te reprezentacije, mobitele, skupocjene automobile, neskromno namještanje svih ureda i zgrada, grijanje, hlađenje i ostalo. Prepuštam vama da, ukoliko želite, u skladu s vašim opažanjima dopišete sve ono što nisam upisao. Možda netko tako napiše novu knjigu.

KOLIKO TO MENE KOŠTA?

Nakon toga, mogu vam se pojaviti dodatna pitanja i/ili zaključci: "Pa koliko sve to mene košta, koliko u stvari mene koštaju svi ti troškovi koje zajednica stvara? Koliko to novaca iz mog džepa izlazi svakog mjeseca za sve to? Troše li se te ogromne količine novaca racionalno

i štedljivo? Onako, površno gledano, ne bi se baš reklo da se naš zajednički novac troši racionalno, a još manje da se štedi!

Ako su vam se ovakva, ili slična pitanja i misli već pojavile, super! Nastavak ove knjige je upravo za vas.

Evo odgovora na pitanje: "Koliko mene sve ovo košta?":

U ovoj su knjizi mnoge stvari, iako dosta kompleksnijeg karaktera, namjerno pojednostavljene kako bi suština bila lakša za prenijeti. Brojke koje se spominju, također su okvirne, ali ne odstupaju bitno od preciznih. Cilj nije bio utvrditi u zarez točnu brojku, već pomoću tih brojki ukazati na dimenziju nesreće koja nas je zadesila u proteklih dvadeset i više godina.

Kada zbrojimo sve što mi, članovi zajednice, uplaćujemo u državni proračun i tome pridodamo uplate u proračune lokalnih jedinica, dolazimo do brojke od 150 milijardi kuna godišnje, odnosno, 35.000 kn godišnje po svakom stanovniku naše zajednice. Po glavi svakog zaposlenog, to iznosi 110.000 kn godišnje, odnosno, nešto manje od 10.000 kn mjesečno.

Nakon ovih podataka može vam se pojaviti sljedeće pitanje: "Svi pričaju o nekom velikom dugu, o tome da su nas političke elite zadužile kod stranih banaka. Koliko sam ja to u stvari zadužen?" To je vrlo dobro i važno pitanje, koje nam može pomoći da bolje sagledamo situaciju u kojoj se nalazimo. Dakle, ne manje značajan podatak, koji se itekako tiče svakog člana naše zajednice, od tek rođene bebe do najstarije osobe, je podatak koliko su našu zajednicu, sve nas, zadužili svi oni koje smo dosad slali da nas predstavljaju i za nas odlučuju, od 1990. godine na ovamo.

Neumoljive brojke su sljedeće: vanjski dug RH, naslijeđen od bivše zajedničke države, 1991. godine iznosio je 4 milijarde eura, a taj se dug do današnjih dana, 2014. godine, popeo na zastrašujućih 54 milijardi eura. Za one kojima te brojke ne znače mnogo, mala pomoć. Svaki je građanin naše zajednice danas zadužen za 12.500 eura, prosječna obitelj u Hrvatskoj za 35.000 eura, a kad bi taj dug trebali isplatiti samo zaposleni, od čijih se prihoda uglavnom već sada naplaćuju direktno ili indirektno gotovo svi zajednički troškovi, od svakog od njih očekuje se povratak duga u iznosu od 40.000 eura, odnosno, 306.000 kn što iznosi 55 prosječnih plaća.

Ako vam se od svih tih brojki još nije zavrtjelo u glavi, slijedi još jedna informacija koja će vam upotpuniti cijelu sliku o "uspješnosti" svih onih koji su Republiku Hrvatsku na bilo koji način vodili, u ovih 20 i više godina.

Radi se o vrijednosti rasprodane, odnosno, na razne načine otuđene nam zajedničke imovine.

Vrijednost dosad prodane zajedničke nam imovine (obiteljskog srebra), uključujući stanove, po nekim grubim procjenama iznosi oko 60 milijardi eura. Da, dragi čitatelju, svakom je građaninu lijepe naše, u tranziciji, kako neki vole zvati ovaj proces 20-godišnje pljačke, dosad otuđeno 14.000 eura od dijela imovine koju je još 1991. godine posjedovao u obliku zajedničke imovine. Svakoj je prosječnoj obitelji u RH otuđeno 39.000 eura (300.000 kn).

"DEMOKRATSKI" SUSTAV

A sada je došao trenutak da malo zavirimo u taj naš "demokratski" sustav koji stalno stavljam u navodnike i koji sam već nazvao nedemokratskim.

Znam da je dosta pretenciozno sustav kojim se mnogi hvale i diče, nazvati nedemokratskim i tvrditi da ne živimo u demokraciji. Stoga se moram doista potruditi taj stav i obrazložiti.

Prije svega želim naglasiti da je formalno, na papiru sve super, demokracija "do neba". Tu nema bitnih zamjerki, no, suštinski, u praksi, situacija je posve drukčija i daleko od demokracije. Zato je potrebno pogledati u kakvoj mi to demokraciji istinski živimo. Što ta demokracija nudi političkoj eliti, a što nama, "običnim smrtnicima". Sljedeći će vam primjer pomoći vidjeti koje zaštitne mehanizme naš sustav ima ukoliko "vuk krene na ovcu".

Jeste li znali da su u bliskoj nam prošlosti bivši premijeri/predsjednici Vlada niže navedenih država osuđeni za korupciju: Slovenije, Egipta, Ukrajine (čak dvojica), Gruzije, Turske, Izraela, Rumunjske, Makedonije, Portugala i skoro zaboravih, bivši premijer i naše države. Primijetili ste, svi bivši. Nitko od njih nije završio u zatvoru dok su obnašali funkciju predsjednika Vlade.

Što vi mislite, kako je to moguće da su baš svi osuđivani tek nakon što nisu više bili na funkciji? Gdje su to bile kontrolne funkcije tih demokratskih sustava u vremenu kada su ti pojedinci obnašali visoku dužnost i činili (ne)djela za koja su kasnije optuživani te dobivali i zatvorske kazne? Gdje su to bile kontrolne funkcije Parlamenata? Tko je držao u rukama kontrolne funkcije koje su trebale i predsjednika Vlade kontrolirati? Vjerujem da pogađate odgovor. U tim državama, kao i u našoj, dogodilo se da su vukovima dali da čuvaju ovce.

Kontrolne su funkcije bile u rukama tih istih koji su trebali biti kontrolirani. Kontrolne su funkcije bile u rukama predsjednika Vlade i ostalih političkih moćnika.

Mnogi će se upitati: pa kako je moguće da se to događa u sustavu trodiobe vlasti koja je potpuno jasna, kad imamo neovisno sudstvo i Parlament, kojemu je osnovna zadaća kontrolirati izvršnu vlast/predsjednika vlade i sve ostale institucije koje upravljaju našom imovinom, našim novcem?

Zar je moguće da članovi Sabora, naši "najbolji sinovi", koje smo putem stranaka izabrali, ne bdiju nad izvršnom vlašću, zar je moguće da oni to ne čine?

Je, vrlo je moguće! Većina je njih prihvatila biti među korumpiranima. Zar netko još uvijek misli da bi se gore opisana pljačka bila dogodila da je formalna trodioba vlasti u nas funkcionirala, da su oni koje smo izabrali da štite naš interes i za to primjereno platili, to doista i činili, umjesto da su šutjeli i pravili se da to ne vide?

Pa u čemu je onda "kvaka"?

MOĆ PREMIJERA

Trebate znati da je moć premijera nevjerojatno velika i dok je na vlasti, gotovo mu nitko ništa ne može. Sav aparat kojim on upravlja, izuzetno je snažan i može svakoga, pa i onog najsnažnijega, ukoliko to poželi, vrlo lako "primiriti".

Nakon pročitano g teksta koji slijedi, bit će potpuno jasno što predsjednika Vlade, izvršne vlasti, čini tako moćnim. Bit će jasno da trodioba vlasti u praksi uopće ne funkcionira, niti može ikada funkcionirati, ukoliko se ne dogode promjene u sustavu.

Ovo što se u Hrvatskoj dogodilo, najbolji je primjer koji nam može pomoći da već jednom počnemo razlikovati formu od sadržaja, zakone od primjene istih. Krenimo dakle pogledati te razlike između forme i sadržaja:

Sve stranke u svojim internim aktima i statutima imaju u radu i funkcioniranju stranke ugrađene demokratske principe koji bi trebali garantirati građanima da "narod" odlučuje, a ne pojedinac. U protivnom, ne bi dobile dozvolu za rad. Toliko o formi. No, u praksi, uvjeravam vas, jer sam to u svojem dugogodišnjem stranačkom radu iskusio, većina tih stranaka postaju privatne firme njihovih predsjednika. Većina stranačkih tijela puka su forma i sastaju se samo kad predsjedniku treba neka formalna odluka tog tijela. Nakon što su stranke osnovane, njihov rad gotovo nitko više ne nadzire. Nitko u stvari ne ulazi ozbiljnije u strukturu prihoda i rashoda, iako te stranke za svoj rad od državnog i lokalnih proračuna dobivaju milijune kuna. A tko da ih nadzire?

Možete li zamisliti situaciju u kojoj predsjednik Vlade, koji je istovremeno i predsjednik stranke, svom ministru policije, ili financija naredi da ispituju financije zajedničke im stranke? Smiješno zar ne? Naravno da nije moguće da će se to dogoditi.

Tko da predsjedniku Vlade/predsjedniku stranke, u stranci i riječ kritike uputi, znajući njegovu pravu moć? Tko će u stranačkom vodstvu biti taj koji će dignuti glas protiv moćnika, protiv onoga koji bi ga sutra mogao postaviti na mjesto zastupnika u Saboru, gradonačelnika, župana, ministra. Je li vidite o čemu se radi? Ma koji statut stranke koji se ne poštuje, tko da ga upita kako se troši stranački novac? Nema te moralne vertikale, koja usput treba biti i hrabra. Čine to povremeno časni izuzeci koji ubrzo nakon prigovora, na razne načine bivaju ušutkani.

Ako vas još nisam uspio uvjeriti u manjkavosti sustava, možda će vam sljedeći primjer "iz prakse", u potpunosti ukloniti sumnju u moju tvrdnju da nam je sustav u suštini, u svojoj svakodnevnoj praksi, potpuno **nedemokratski**. Taj sustav, koji po formi ima jasno razgraničenu trodiobu vlasti, istovremeno u potpunosti omogućuje predsjedniku izvršne vlasti/predsjedniku Vlade da istovremeno bude i predsjednik stranke, što znači da je po hijerarhiji iznad članova svoje stranke pa time i članova parlamenta. Upravo se ovdje nalazi sjeme zla – konačno smo ga pronašli.

Predsjednik vlade, izvršne vlasti, koji je ujedno i predsjednik stranke, ukoliko to želi, može direktno vladati istovremeno izvršnom i parlamentarnom vlašću, a indirektno i sudstvom. Neki su nam u bližoj povijesti već pokazali kako se to radi i dokazali da je to vrlo moguće.

Putem svojih stranačkih poslušnika u Saboru, čak su i ovlasti Predsjednika države uspjeli umanjiti, kako bi oni bili jedini neprikosnoveni vođe.

Pogledajmo što se to već godinama događa, nakon svakih novih izbora.

Kod nas, kao i kod naših bližih i daljnjih susjeda, uobičajena je praksa da se za predsjednika Vlade postavlja predsjednik stranke koja je dobila najviše glasova na izborima. Mnogi od tih predsjednika Vlade i dalje ostaju predsjednici svojih stranaka. Čak je to po mišljenju mnogih u redu, jer tako "kao" svi rade. Po mom dubokom uvjerenju, taj je spoj prava katastrofa, potencijalna "atomska bomba" za društvo!

Također je uobičajeno da predsjednici ostalih stranaka vladajuće koalicije podijele među sobom "ratni plijen", funkcije potpredsjednika Vlade, ministara snažnih resora u Vladi, po već uobičajenim principima: veći postotak dobivenih glasova, snažnije ministarstvo. Svakako, u pravilu, ti novi ministri i dalje ostaju predsjednici svojih stranaka ("druga atomska bomba") od kojih većina, nakon toga, često gotovo zamrzne rad stranke sve do sljedećih izbora. Shvatili su da im stranka samo može smetati u "radu".

Predsjednici tih stranaka nakon izbora uglavnom uspijevaju ostvariti svoje dotadašnje ambicije. Putem izbornih rezultata "svoje" su ljude, uglavnom stranačke korumpirane poslušnike, postavili u Parlament, a ostale na najvažnije funkcije u Vladi te u javna poduzeća, koja si vladajuća ekipa isto tako nakon izbora podijeli, baš kao ratni plijen. I tako, ti predsjednici stranaka vladajuće koalicije postaju gotovo bezgranično moćni. Kontroliraju gotovo sve segmente društva, a njih ustvari nitko.

Gotovo neograničenim novcem, **NAŠIM NOVCEM**, nastavljaju još snažnije hraniti PR agencije i medije, čija je uloga da sljedeće četiri godine uvjeravaju nas, "obične smrtnike", da su upravo ti politički moćnici, odnosno njihove stranke, najbolje što nam se moglo dogoditi. Taj snažni alat, nijedna vlast ne ispušta iz ruku te ukoliko ga dobro koristi, pobjeda na idućim izborima je osigurana.

Misli li netko da je bilo moguće ovu državu ovako sustavno opljačkati bez toliko snažne moći koju su pojedinci dobili?

Dakle, stvorena je situacija koja još uvijek traje, koju su mnogi koji su pažljivo čitali dosadašnji tekst, vjerujem prepoznali. Situaciju u kojoj su vukovi dobili mogućnost da grade ogradu koja ovce treba štiti od vukova. Situaciju u kojoj je ta oграда za dobre novce i izgrađena.

Sada vas, u skladu s gore navedenom praksom, pozivam da sami zaključite: je li moguće da članovi parlamenta, koji su to postali gotovo isključivo voljom predsjednika svojih stranaka, mogu vršiti funkciju kontrolora nad tim istim predsjednicima, koji su postali ministri, potpredsjednici Vlade a jedan od njih i predsjednik Vlade? Ukoliko mislite da je to ipak moguće, specijalno za vas slijedi i dodatna informacija: predsjednik je stranke formalno, po zakonu, jedini ovlašten da potpisuje stranačke liste za izbore za Sabor, a za općine i gradove, bez njegove se punomoći predsjedniku podružnice, liste kandidata ne mogu predati. Dakle, sve

pod kontrolom. Nijedno mu ime ne može promaknuti. Bez njegovog potpisa, nema te na listi. Toga je vrlo svjestan svatko tko se zahvaljujući tom potpisniku našao u parlamentu ili na nekoj drugoj funkciji. Predsjednik stranke u svakom trenutku, prije predavanja listi izbornom povjerenstvu, može potpis bilo koje liste uvjetovati odbijanjem davanja punomoći, postavljanjem ili skidanjem s liste onoga koji mu je/nije po volji.

Vjerujem da sam vam uspio prenijeti ono najvažnije, a to je da ti predsjednici stranaka, s jedne strane imaju apsolutnu kontrolu nad članovima predstavničke i izvršne vlasti iz redova svojih stranaka, a s druge strane instrumente izvršne vlasti (financije, policiju, pravosuđe), kojima eventualnim neposlušnim pojedincima, koji odbijaju poštivati stranačku stegu (čitaj: prijedloge predsjednika stranke), mogu dati i dodatne "argumente" za poslušnost. Prema karakteristikama onih koji odbiju dizati ruke, odnosno, biti i dalje korumpirani, primjenjuje se princip "mrkve" ili "batine". I jednog i drugog, izvršna vlast ima u izobilju i to obilato koristi.

I došli smo napokon do same srži, došli smo do jednog od najvećih uzroka svega onoga što je stvorilo taj uragan čije je ime KORUPCIJA & POHLEPA, koji je poharao naše prostore. Uzrokovao ga je **spoj predsjednika stranke i moćnika u izvršnoj vlasti, u jednoj osobi**, kao i svi zakoni, propisi, pravilnici koji su dio sustava koji to zlo, korupciju i pohlepu generira.

Taj je spoj predsjednika stranke i funkcije u izvršnoj vlasti omogućio pravu eksploziju korupcije na našim prostorima, i dok to traje, nema nam spasa. Tu anomaliju u sustavu, politički su moćnici objeručke prihvatili i obilato je zlorabili. Ima taj sustav još mnogo nedostataka, o kojima ću nešto kasnije, ali spoj predsjednika stranke i funkcije u izvršnoj vlasti je najdestruktivniji po demokraciju, stoga tu mogućnost treba što prije ukloniti.

Pretpostavljam da će neki sada reći: "Pa što ovaj priča, pa tako je i u mnogim drugim državama, zašto bi mi to mijenjali, pa nismo mi sada nešto posebno?"

Takvima odgovaram: "Prije svega, mene najviše brine i zanima država u kojoj živim, a za ostale neka brinu njihovi državljani. Da, ja za državu u kojoj živim želim da bude posebna, da bude uzor drugima po dobru i po dobrom ustroju koji će građanima osigurati barem minimalne standarde demokracije i pravičnosti. Želim da država u kojoj živim ima efikasan i jeftin birokratski aparat, od državnih do lokalnih struktura. Danas takvih standarda u mojoj državi nema!"

I ono najvažnije, ne dam da me se striže kao ovcu!

ŠTO SAD? (drugi dio)

Što sad? Što nam je činiti? Kako izaći iz tog začaranog kruga u kojem se vrtimo više od 20 godina? Kako tim političkim moćnicima srezati krila, spustiti ih na zemlju, gdje će moći vidjeti da ovdje dolje ima i onih koji nisu nimalo zadovoljni njihovim radom?

Što da se radi?

Hoćemo li čekati novog mesiju, koji bi trebao pobijediti to zlo koje se uvuklo u naše društvo, a dotle kukati i tvrditi kako je naša situacija bezizlazna, kako je zlo preveliko?

Ne, nipošto. Nikakav nam mesija ne treba. **Mi sami imamo snagu te sva potrebna znanja i resurse za promjene!**

Nikada ranije u povijesti čovječanstva nije bilo povoljnijih uvjeta za stvaranje društva u kojemu je moguće, gotovo u potpunosti, eliminirati korupciju te istovremeno krenuti u stvaranje jednog novog, pravednijeg, pravičnijeg društva, koje će konačno početi brinuti o "malom čovjeku", o nama – većini članova zajednice doista jednakopravnih.

Evo primjera:

Svjedoci smo svih onih svakodnevnih poniženja koje doživljavamo kad nas se "šeće" iz ureda u ured, svjedoci smo i učesnici stajanja satima u redovima kako bismo samo dobili nešto što nam pripada, kako bismo ostvarili neko pravo koje nam pripada. Sati i sati provedeni čekajući neku potvrdu, dozvolu, rješenje, vlasnički list, posjedovni list...

Nemojte misliti da službenike koji tamo rade vesele ti redovi, i njima je muka od toga. Od buke po hodnicima, do nezadovoljstva onih koji moraju čekati na neki dokument. To je nešto što godinama traje i postalo je normalno. No, to uopće više nije normalno, jer postoje vrlo jednostavna rješenja kako bi s takvom praksom prekinuli.

Sve te puste potvrde, posjedovni listovi, vlasnički listovi, rješenja, dozvole, uvjerenja, itd., sve to može biti pohranjeno u centralnoj državnoj bazi podataka s kojom mogu biti povezane/umrežene sve državne i lokalne institucije. U tom slučaju, uz bilo koji zahtjev koji upućujemo radi ostvarivanja nekog našeg prava, ne bi bilo više potrebno obilaziti sve te "puste" urede, čekajući satima i satima u različitim redovima. Službenik na lokalnom ili državnom nivou primio bi vaš zahtjev, provjerio bi u centralnoj bazi podataka sve podatke koji se od vas traže i koje je u prošlosti bilo potrebno prilagati uz zahtjev i gotovo. Vi ste slobodni. Gotovo je sa čekanjem u redovima.

Uštedjeli bismo milijune sati godišnje. Dovoljno je samo da struka uzme stvar u svoje ruke, a oni koje smo izabrali da nas predstavljaju, trebaju samo pratiti da se to ostvari. Zar ne vidite koliko je to u stvari jednostavno. Rješivo u svega nekoliko mjeseci.

Trebate znati da je uz sav **NAŠ NOVAC**, koji je do sad utrošen u informatizaciju državne uprave, sve to gore navedeno, moglo i trebalo biti već davno dostupno. Svi su ti redovi i sva su ta ponižavanja i maltretiranja, odavno trebala prestati. Neki su sitni koraci na bolje napravljeni u nekim segmentima, ali to je još uvijek daleko od potreba.

Znam da mnogima od vas izgleda nevjerojatno to što vam tvrdim, da se jedan tako krupan problem, naš problem, može riješiti u svega nekoliko mjeseci, ali to je doista tako.

ZABORAVILI DA POSTOJIMO

Možda se sada pitate, pa kada je to već tako jednostavno, zašto smo onda svi mi morali godinama pribavljati sve te papire, čekati u redovima satima, gubiti naše dragocjeno vrijeme, dane i dane na razne birokratske prohtjeve? Odgovor je vrlo jednostavan. Zato što su oni koje smo na izborima izabrali da nas zastupaju, dan nakon izbora zaboravili da postojimo. Prije svega; sve te naše svakodnevne probleme s birokratskim aparatom, oni rješavaju bez stajanja satima u redu. Taj vaš problem nije i njihov problem. Oni, inače imaju dovoljno vlastitih problema. Kako riješiti građevinsku dozvolu, prenamijeniti poljoprivredno zemljište, kupiti novi auto, izgraditi novu kuću, kupiti stan za djecu, kako opravdati imovinu koju su stekli. A vi biste da rješavaju vaš, po njima, smiješno sitan problem. Ma molim vas lijepo. Kako se uopće usudite tražiti to od njih, zar ne vidite da su prezauzeti. Oprostite što sam se malo našalio, ali u ovoj šali ima mnogo istine. Činjenica je da smo mi, narod, njima "*zadnja rupa na svirali*".

Znate li zašto?

Jer im to sustav i zakoni omogućuju. Nama, koji ih biramo, sustav nije omogućio da opozovemo ili pak smijenimo one s kojima nismo zadovoljni; i to im je zaštita. Oni vrlo dobro znaju da im mi ne možemo ama baš ništa, od dana izbora, pune četiri godine. Mi im nismo nadređeni, njihov je veliki "šef", predsjednik stranke. On ih jedini može natjerati da rade u našu korist, ali i on ima svojih problema koje treba rješavati. Ti su problemi, također, "mnogo veći" od naših.

Međutim, da vas utješim, nisu oni u potpunosti zaboravili na nas. Oni će nam se posvetiti mjesec dana prije izbora. Računaju na našu zaboravnost. Računaju da će stručnjaci, koje će dobro platiti **NAŠIM NOVCEM**, razne PR agencije i mediji uspjeti sve ono što jesu, i što nisu učinili, prikazati kao najbolje moguće. Dosad je to upravo tako išlo.

Zato ih i ne brine hoćete li vi i dalje stajati u redovima i nastavljati doživljavati sva moguća poniženja obilazeći razne urede u raznim državnim, županijskim, gradskim ili općinskim institucijama, tražeći samo ono što vam pripada.

Njihova se predviđanja, da ćete im ponovno dati glas, neće ostvariti jedino ako zajedništvom promijenimo sustav na način da konačno radi u našu korist.

Za to nam je potrebno samo pet izmjena/dorada sustava, bez da diramo osnovu koja je doista dobra, a to je podjela na parlamentarnu, izvršnu i sudsku vlast, odnosno – trodioba vlasti.

Prva i druga izmjena tiče se izbornog sustava, treća kaznenog zakona, četvrta obaveze informiranja građana, a peta odnosa izvršne vlasti i stranaka.

POTPUNI VEĆINSKI IZBORNI SUSTAV

Pitanje za vas:

Biste li nakon idućih izbora željeli znati tko vas, imenom i prezimenom, predstavlja u Općinskim i Gradskim vijećima, Županijskoj skupštini, a pogotovo u Saboru, odnosno, da nam se omogući da glasamo za osobu, a ne više za neke stranačke liste?

Jedna je anketa pokazala da u Hrvatskoj to želi više od 80 posto građana. Odlično! To je prva izmjena koju predlažem. Dakle, uspostaviti potpuni većinski izborni sustav u dva kruga. To znači, Hrvatsku podijeliti u 140 izbornih jedinica (prema sadašnjem stanju, iako mislim da je 120 zastupnika u Saboru potpuno dovoljno), u kojima će građani direktno glasati za osobu kojoj žele dati priliku da ih zastupa u Saboru. Ostalih 11 mjesta pripada, kao i dosad, manjinama i dijaspori. Zašto u dva kruga? Zato što dva kruga omogućuju da onaj koji bude izabran ima potporu od najmanje 50 posto glasova sredine koja ga je izabrala. Ukoliko već u prvom krugu pojedini kandidat osvoji više od 50 posto glasova, drugog kruga nema.

Što mi time dobivamo? Kao prvo, imat ćemo priliku i mogućnost biranja našeg zastupnika, mogućnost da se toj osobi direktno obraćamo upućujući joj pohvale ili kritike, odnosno primjedbe i prijedloge. Moći ćemo nadzirati njen rad, pratiti što govori i kako glasa u naše ime te ostvaruje li obećano u izbornoj kampanji.

Za razliku od današnje situacije u kojoj se nemamo kome obratiti, direktnim biranjem zastupnika dobili bi osobu od koje bi mogli tražiti da se zalaže za ispravljanje nepravdi koje svakodnevno doživljavamo, da ne šuti o tome, već da galami tamo gdje će se to čuti, a to je u Saboru.

OPOZIV

Biranje našeg zastupnika omogućuje nam nešto najvažnije, a to je da se u izborni sustav ugradi mogućnost opoziva izabranog predstavnika. Da, dobro ste pročitali, ovo je ključno! Došlo je vrijeme da prekinemo s praksom prevare koju su mnogi učinili nakon što su bili izabrani, znajući da im nakon toga što su izabrani nitko ništa ne može. Ne moram vas podsjećati koliki su nam pojedinci, pa i čitave stranke, već prvih dana nakon izbora okrenuli leđa – prevarili nas. Cijele su izborne kampanje vodili protiv određene stranke i zato dobivali naše glasove, da bi nakon toga ušli u koaliciju s tim istim strankama, na opće zaprepaštenje i zgražanje onih koji su im dali svoj glas. Govorili su nam da su to učinili zbog interesa države, kako ne bismo slučajno mislili da ih je netko korumpirao.

Jeste li ikada razmišljali o tome kako prevara započinje već od slike kandidata na plakatima? Tamo svi ti kandidati izgledaju 20 godina mlađi. Te su slike, uglavnom, frizirane. Već su nam slikom na plakatu dali do znanja da su spremni varati, samo što mi to nismo prepoznali. Prikazali su nam se onakvima kakvi oni nisu. Zar nije tako? Zar ne mislite da je došlo vrijeme da se sve te prevare već jednom onemoguće?

Ukoliko većina u narodu to želi, a uvjeren sam da je to tako, tko nas u tome može spriječiti? Baš nitko. O tome nešto kasnije. Znači, vrlo jednostavno, u Zakonu o izborima treba ugraditi institut opoziva zastupnika/vijećnika. Propisati način na koji se to čini i vjerujte mi, revolucija

će nastupiti. Tom izmjenom, dojučerašnji "veliki šefovi", predsjednici stranaka, gube apsolutnu vlast nad stranačkim zastupnicima u Saboru i na lokalnom nivou. Ti će zastupnici u Saboru tada imati još nekoga koji je iznad dotadašnjeg "velikog šefa", nekoga koji ih može opozvati i oduzeti im mandat, ukoliko s njima nije zadovoljan. Imat će iznad sebe narod koji ih je i izabrao. Da vidite kako se onda situacija mijenja. Kako će ti izabrani predstavnici početi brinuti i rješavati probleme "malog čovjeka", a ne imovinu velikog "šefa".

Pogledajmo što nam se to danas nudi. Nudi nam se da svoje nezadovoljstvo, ili zadovoljstvo uputimo stranci, ili koaliciji stranaka, pa ti pronadi adresu na koju se možeš obratiti. Čitam u dnevnom listu kako se dvije najveće stranke u Hrvatskoj slažu da se u postojeći proporcionalni izborni sustav ugradi mogućnost preferencijalnog glasanja i to prikazuju kao znak njihove velike demokratičnosti, a u stvari narodu nude lizaljku, kako bi njima ostalo glavno jelo. Preferencijalno glasanje je najobičnija farsa.

Znam da će mnogi zaštitnici sadašnjeg stanja, na prijedlog ugradnje instituta opoziva u izborni zakon, žestoko reagirati.

Tvrdit će da je opoziv nemoguće provesti u praksu, što je neistina.

Upravo ću zbog takvih ponuditi jedan od mogućih načina:

Pojedinac ili grupa građana koja želi smijeniti izabranog člana parlamenta, treba u određenom roku, po uzoru na pravila za referendum, prikupiti potpise za opoziv člana parlamenta iz njihove izborne jedinice i to najmanje 50 posto (plus 1) od broja građana koji su pristupili izborima, što je vrlo teško, ali moguće.

Nakon opoziva, u Sabor ulazi drugi po broju dobivenih glasova na izborima i time ne bi bilo potrebno trošiti novac za ponavljanje izbora. Ukoliko se slučajno dogodi da nas i drugi prevari, u Sabor ide sljedeći s liste, po kriteriju dobivenih glasova.

Zar to nije jednostavno i potpuno jasno?

Način opoziva može biti različit i može biti predmetom rasprave.

On je mnogo manje bitan od mogućnosti da se onoga koji je prevario svoj narod opozove – smijeni.

Uvjeren sam da će rijetki biti slučajevi traženja opoziva, jer će sam institut mogućnosti da se tako nešto dogodi, sve zastupnike itekako učiniti mnogo odgovornijima i vrlo će dobro paziti što i kako rade.

Spominjao sam dosad samo zastupnike zbog lakšeg praćenja, no, sve to vrijedi i za sve ostale predstavnike, vijećnike u općinama, gradovima i županijama.

Bit će onih koji će tvrditi da će većinski izborni sustav donijeti nestabilnost Vlade i Parlamenta, što je doista smiješno. Takve treba samo upitati što nam je to dosad donijela dosadašnja 20. godišnja stabilnost tih institucija. Ta je stabilnost omogućila stvaranje elite

bogatih pojedinaca nasuprot siromašnog naroda. Omogućila je da bogati iz godine u godinu postaju sve bogatiji, a siromašni iz godine u godinu siromašniji. Omogućila je dug od 54 milijarde eura i sve ostalo što sam dosad spominjao. E pa hvala im na takvoj stabilnosti.

Može se očekivati da će protiv ovakvih rješenja ustati upravo oni koji će se novim sustavom osjetiti ugroženima, jer će uvidjeti da im se fotelja ozbiljno klima. Lako bi se moglo dogoditi da više ne budu među "sretnicima", među odabranima, koji su to postajali uglavnom zahvaljujući tome što su dopuštali velikom predsjedniku da ih pobijedi u tenisu ili kartama, laskajući mu kako je on najbolji, ili pak drugim koruptivnim smicalicama.

Nakon što smo izabrali našeg zastupnika u Saboru, stvaraju se uvjeti za rješavanje svih onih nagomilanih stvari koje nas godinama muče i zagorčavaju nam život. Tada ćemo konačno imati nekoga tko će, znajući da ga možemo opozvati, početi brinuti i o našim svakodnevnim problemima.

ČEKANJE SATIMA

Istaknut ću vam samo dva tipična, vrlo aktualna problema, a vama prepuštam da popunite listu svih ostalih.

Vjerujem da je većina vas imala prilike satima čekati red za preglede ispred raznih ordinacija u zdravstvenim institucijama (čast izuzecima) često i stojeći, jer stolica nije bilo dovoljno za pacijente koji su čekali da dođu na red. Meni se to dogodilo, a vama?

Ne moram vam objašnjavati kakav je osjećaj stajati cijelo jutro, ne znajući kada ćete doći na red i hoćete li uopće uspjeti doći na red tog dana. I takva praksa već godinama traje. Mnogima je to postalo potpuno normalno. Danas, uz postojeću tehnologiju, to uopće nije normalno, a još manje racionalno. Rješenje je vrlo jednostavno, na veliko zadovoljstvo pacijenata, ali i medicinskog osoblja.

Ministar zdravlja treba odgovornima u ambulantama, bolnicama i drugim zdravstvenim institucijama uputiti samo jedno pismo, sljedećeg sadržaja:

"Poštovani,

pozivam vas da organizirate red čekanja pacijenata na način da pacijentima koji to žele, omogućite da se za pregled prijavljuju putem telefona ili interneta. Da im se dodijeli broj na listi čekanja i približno vrijeme kada bi mogli doći na red. Pacijentu, koji odabere komunikaciju putem interneta, treba omogućiti praćenje situacije na listi čekanja u realnom vremenu kako bi, što je moguće manje čekao na red, odnosno, na vrijeme krenuo u vašu instituciju. Takvu praksu dužni ste uspostaviti u roku od 60 dana te o tome informirati pacijente i ministarstvo.

Inspekcija Ministarstva zdravlja nadzirat će provođenje gore navedenog, te ukoliko se ustanovi da gore navedene upute nisu provedene u predviđenom roku, slijedi opomena i dodatni rok od još 30 dana, nakon čega slijedi....."

Jedno ovakvo pismo i provedba istoga, radikalno smanjuje sve one gužve i nepotrebna višesatna čekanja. U to sam uvjeren. Svaki će pacijent moći pratiti tko je ispred, odnosno, iza njega na listi čekanja. Nema više preko reda (osim za hitne slučajeve) i sve je potpuno transparentno. Zar nije tako? Svi zadovoljni – pacijenti i medicinsko osoblje.

Tko je taj koji ministru može narediti da učini tako nešto? Naši zastupnici u Saboru, čiji će zadatak biti da rade za naše dobro.

PREBRZA VOŽNJA

Drugi primjer iz svakodnevne prakse:

U Hrvatskoj imamo preko 1,5 miliona vozača i svi su oni imali prilike vidjeti kako policajci postavljaju radare na mjestima gdje to nema gotovo nikakve svrhe, osim svrhe ubiranja novca. Kad god smo na mjestima gdje je znak ograničenja brzine kretanja vozila bio 50 km/h, vozeći nešto malo iznad 70 km/h bili "uhvaćeni" u prebrznoj vožnji, osjećali smo se prevarenim. Globa da ti pamet stane.

Imao sam prilike to dublje proučiti i saznati da je cilj korištenja radara i sankcija za prebrzu vožnju, povećati sigurnost na cestama. Također se preporučuje da se takve kontrole provode na mjestima gdje se događaju česte nezgode zbog prebrze vožnje, ili na mjestima gdje je velika frekvencija pješaka, pogotovo djece, gdje bi zbog veće brzine moglo doći do ugroženosti pješaka. Takve su formalne upute s kojima se u potpunosti slažem.

Pogledajmo sada kako to izgleda u praksi. Gdje se u stvari ti radari postavljaju. Vrlo često na mjestima gdje nikada nije bilo nesreća i gdje nema potencijalno ugroženih pješaka. Istina je da se vrlo često postavljaju na mjestima gdje su određene službe, iz njima poznatih razloga, postavile tablu ograničenja na 50 km/h – cesta bez zavoja, pregledna, a crta isjeckana, što znači da je pretjecanje moguće. Policajci uglavnom sakriveni iza nekog grma, stabla ili zida, vrebaju žrtve. Kad ispune normu koja im je zadana, vraćaju se u policijsku postaju.

Otkrit ću vam nešto što mnogi ne znaju, a što sam odavno imao prilike provjeriti da je upravo tako. Ustanovio sam da policajci uglavnom nisu ti koji određuju mjesto na kojemu će postaviti radar, već im to određuje pretpostavljeni u policijskoj postaji. Pretpostavljeni u postaji isto tako ne određuje koliki iznos treba ubrati, već o tome odlučuje njegov pretpostavljeni itd.. A mi, što mi činimo? Ljutimo se na policajce koji vrlo često uopće nisu krivi za to što nam naplaćuju kazne, jer ukoliko to ne učine, odnosno, ne ispune normu, imat će ozbiljnih problema s pretpostavljenim.

Možete li samo zamisliti što policajcima svašta izgovore, svi oni koji su opravdano ljuti zbog prevare koju doživljavaju. I tako policajci ni krivi ni dužni dobivaju od nas vozača kritike koje bi u stvari trebalo uputiti mnogo više, jer oni samo odrađuju posao koji su dobili za odraditi.

Ima jedna svjetla točka u ovoj tužnoj priči, a to je solidarnost vozača, koji svjetlosnim znakovima upozoravaju na "opasnost" i time bitno umanjuju mogućnost da budemo uhvaćeni.

No, jadna je ona država u kojoj se proračun puni varajući na taj način vlastiti narod.

Iskreno mi je žao svih onih policajaca kojima je, kao i nama, svega dosta, jer su dovedeni u situaciju u kojoj pojedinci na njih iskaljuju sav svoj bijes, za nešto što u stvari oni nisu skrivili.

Takvu bi praksu trebalo odmah ukinuti, a sve prekršajne kazne bi trebalo uskladiti s primanjima, kao što se čini u naprednijim državama. Upravo sam pročitao podatak da u jednoj firmi u Hrvatskoj njih 17 ima prosječnu mjesečnu plaću veću od 50.000 kn. Što onome koji ima takva primanja znači kazna od 500 kn za razliku od nekoga čija su primanja manja od 2000 kn. Zar je pravedno da njih dvoje plaćaju isti iznos novčane kazne? Pa naravno da nije. Zato i jesu neke države, mnogo bogatije od naše, uvele različite iznose novčanih kazni za iste prekršaje, u skladu s primanjima pojedinca.

Netko od vas bi se sada mogao upitati, kakve veze s korupcijom ima gornji primjer. Na prvi pogled, doista, povezanosti nema, ali ako odete korak dalje te se upitate tko je taj koji bi to maltretiranje mogao preko noći zaustaviti, dolazimo do korupcije.

Većina zastupnika vladajuće koalicije u Saboru (a to su oni koji naš problem mogu riješiti), umjesto da se zalažu za rješavanje ovakve i drugih nepravdi, šute. Time se ne zamjeraju pretpostavljenima, što znači nastavak dobro plaćene karijere. Dakle, "dobar" motiv za biti korumpirani imaju. Je li vidite o čemu govorim. Mnogo je takvih koji su prihvatili biti korumpirani (iako mnogi toga nisu ni svjesni, ili ne žele biti svjesni) dižući ruke za rješenja koja ne idu nimalo u prilog interesima većine građana, iako se oni tamo nalaze da bi štitili naše interese. Oni tamo predstavljaju nas. Čast izuzecima, ali takva je većina zastupnika većinske koalicije.

Zastupnici opozicije imaju ulogu kritiziranja, i oni ne šute, ali vam ne mogu pomoći. Ti isti zastupnici, prelaskom na drugu stranu, mijenjaju dres i ponašanje. Zar to niste primijetili? Sve u cilju zadržavanja nove vladajuće koalicije.

Ne govorim vam ovo o sadašnjem stanju, ne, to se ponavlja od devedesete na ovamo, jer se radi o pojavi, modelu ponašanja. Da samo znate kojih sve kompromisa u Saboru ima u ime održavanja na vlasti. Da sve to "nekažnjeno" prolazi omogućuje nekakva kolektivna odgovornost vladajuće koalicije, jedan vrlo imaginaran i neuhvatljiv pojam. Kao što sam već napisao, kome da se obratite, tko je odgovoran, imenom i prezimenom? Kad bi u Saboru sjedili oni koje smo mi direktno izabrali, koji i nama odgovaraju brinući o našim svakodnevnim problemima, takve bi se nepravde vrlo brzo rješavale. Znali bismo točno tko je i kako glasao za pojedina rješenja i zakone, pa ne bi više bilo skrivanja od odgovornosti upiranjem prsta u drugoga.

Nisam uvjeren jesam li vam uspio u potpunosti prenijeti bit, ali iduća će vam istinita priča, koju je moguće provjeriti – o tome postoje stenogramski zapisi sa sjednica Sabora – mnogo pomoći u razumijevanju pojave, modelu ponašanja o kojem sam vam govorio.

Negdje, sredinom devedesetih godina dolazi do izmjene članka 13 Zakona o poljoprivrednom zemljištu, po kojem su jedinice lokalne uprave i samouprave, Općine i Gradovi mogli poljoprivrednicima u najam davati zapušteno poljoprivredno zemljište. Mi smo se u Istri toj izmjeni izuzetno veselili, jer je ta izmjena omogućila da se napušteni nasadi vinove loze i maslina, koje su propali PIK-ovi napustili, stave ponovno u funkciju. Mnoge smo poljoprivrednike zainteresirali da preuzmu napuštene nasade i krenu u financijski rizik, (jer je zakon dopuštao vremenski rok od tri godine i nije govorio o obnavljanju), čime smo uspjeli spasiti većinu nasada. Mnogi su se ljudi zaposlili. Nakon svega dvije godine slijedi prijedlog izmjene čl. 13 i ukidanje mogućnosti gore navedenog davanja u najam. Mi smo u Istri time bili šokirani i odlučili smo se založiti da se to ne dogodi. Obzirom da sam od zastupnika iz Istre poljoprivredu pratio ja, na meni je bilo učiniti potrebno. I tako sam na prijedlog izmjene čl. 13 uputio amandman kojim se taj prijedlog poništava.

Trebate znati da sam u tom trenutku bio među zastupnicima opozicije. Vrlo se rijetko događalo da zastupnici vladajuće koalicije prihvaćaju amandman zastupnika opozicije, pogotovo, nakon što njihov ministar, po proceduri kaže: "Amandman se ne prihvaća", nakon čega slijedi glasanje zastupnika. Zalažući se za moj amandman, po hodnicima sam zaustavljao zastupnike vladajuće koalicije i davao im argumente da se tom izmjenom čini velika i nepotrebna šteta. U raspravi, dok sam obrazlagao taj amandman, iznijevši sve argumente o štetnosti predloženog od strane ministra, primijetio sam da su me zastupnici vladajuće koalicije vrlo pažljivo slušali. Da skratim, nakon ministrovog: "Amandman se odbija", i nakon uobičajenog upita predsjedavajućeg tko je za, na zaprepaštenje mnogih, moj je amandman prošao. Veliki broj zastupnika većine, dao je glas za moj amandman, glasali su protiv svog ministra. Nitko sretniji od mene. Zaboravim, svi su zastupnici opozicije isto tako digli ruku za amandman.

U ministarstvu su bili uporni pa su nakon dvije godine, odmah nakon dolaska novog ministra poljoprivrede, došli pred Sabor s istom izmjenom čl. 13.

Dajem ponovno amandman, i sve se ponavlja kao i prethodnog puta, novi je ministar prošao kao i prethodni kolega. Dobio je odbijenicu od "njegovih".

Ministri poljoprivrede su se tada često mijenjali pa nakon dvije godine dolazi treći ministar pred Sabor s istim prijedlogom. Tada je već bilo jasno da netko u ministarstvu to pošto poto hoće provesti i svakog novog ministra uspijeva na to nagovoriti (tada sam već znao o kome je riječ, ali za ovu priču to nije bitno). Treći se ministar nasukao kao i prethodna dvojica.

A sada dolazi ono najvažnije, ono što će vam malo bolje razjasniti, što znači prihvatiti biti korumpirani zastupnik i davati svoj glas za rješenja koja nisu dobra za društvo, ali jesu za ostanak na funkciji koja se obnaša.

Dolaze izbori 2000. godine i većina stranaka dotadašnje opozicije postaje dio nove vladajuće koalicije. Bio sam među njima i nitko sretniji. Nakon osam godina provedenih u opoziciji, konačno ću moći mnogo više utjecati na to da zakoni budu bolji i učiniti mnogo više za boljitak kraja iz kojega dolazim. No, moje veselje nije dugo potrajalo. Nakon našeg dvogodišnjeg "vladanja", iz ministarstva stiže, kao po pravilu, ponovno prijedlog izmjene čl. 13.

Dakle, i novog su ministra uvjerali u to "odlično" rješenje pa ministar krene pred Sabor s pričom njegovih prethodnika. Upućujem isti amandman, znao sam ga već napamet. Računam, podršku imam od svojih kolega, a opozicija u pravilu diže ruke za amandmane koji se protive predloženim rješenjima Vlade.

Pogađate li rezultat glasanja? Moj amandman ne prolazi. Svi oni zastupnici koji su u tri navrata, dok smo bili zajedno u opoziciji, davali glas mom amandmanu, ovoga puta u ulozi zastupnika vladajuće koalicije, svoje ručice nisu podigli. Bio sam doista šokiran. Bilo mi je nezamislivo da će oni kojima sam u proteklih osam godina u više navrata davao konkretne argumente o štetnosti ukidanja tog članka, učiniti nešto takvo. Znali su vrlo dobro što čine. Oni su odlučili biti korumpirani, omogućiti izmjenu zakona za koju su znali da otvara još jednu mogućnost korupcije. Da je korupcija bila na djelu, što sam tada tvrdio, govori vam nastavak priče.

Šest mjeseci nakon izglasavanja izmjena zakona, dolazi mi nekoliko poljoprivrednika iz mog kraja s informacijom kako je u njihovom kraju Ministarstvo poljoprivrede jednoj privatnoj osobi, koja nije poljoprivrednik, a nije ni iz tog kraja, prodalo zemljište koje su oni dotad obrađivali, a njih izbacilo iz posjeda. Odmah mi je bilo jasno da je provedba gore navedene izmjene počela pokazivati svoje rezultate.

Obećao sam poljoprivrednicima da ću svakako o tome informirati nadležne. Iako je nastavak priče vrlo dugačak, skratit ću vam je maksimalno, kako vas ne bih nepotrebno zamario i potrudit ću se ispričati vam samo najvažnije.

Zatražio sam od tadašnjeg ministra poljoprivrede sastanak na tu temu. Ministar pristao.

Toga su jutro, u Ministarstvu poljoprivrede, uz mene na sastanku prisustvovali tadašnji župan Istarske županije, pročelnik županije za poljoprivredu i jedan poljoprivrednik. Na naše je zaprepaštenje ministar na sastanak pozvao osobu koja je sporno zemljište kupila, kao i njegovog odvjetnika. Situacija mučna, da mučnija ne može biti.

Mi smo sa sobom imali dokument koji smo u tom ministarstvu uspjeli pribaviti, koji je dokazivao da je odgovorna osoba u ministarstvu sakrila najbolju ponudu za to zemljište i omogućila kupovinu zemljišta osobi, koja se nalazila s nama na sastanku s ministrom. Otkrivene su još i mnoge druge nepravilnosti oko natječaja, koje sada nisu bitne. Uglavnom, bilo je jasno da je visoko pozicionirana osoba u ministarstvu (ista ona koje je godinama neuspješno predlagala gore navedene izmjene) natječaj namjestila točno određenoj osobi.

Po mom saznanju, nakon tog sastanka, ministar ništa nije poduzeo da se vlasništvo spornog zemljišta vrati u prvobitno stanje, a još je manje poduzeo bilo što protiv osobe koja je sve to "skuhala". Ista je još dugo nastavila obnašati dobro plaćenu, "odgovornu" funkciju.

Ovo je elementarni primjer kako se mogu, zahvaljujući zastupnicima koji prihvaćaju biti korumpirani, mijenjati zakoni ili izglasavati novi na štetu svih nas.

Obzirom da sam već nakon onog glasanja o članku 13 odlučio da meni nije mjesto u toj ekipi, napustio sam funkciju zastupnika u Saboru pa nastavak ove priče nisam više pratio.

Oprostite mi što sam bio malo duži, ali direktno je biranje zastupnika vrlo bitno. Želio sam vam ukazati što se sve događa kad samo stranke odlučuju o kandidatima za izbore. Bio je to samo dodatni argument za direktno biranje zastupnika u Saboru kao i za institut opoziva.

Danas nam tehnologija omogućuje da, iz vlastitoga doma, pratimo rad naših izabranika, zastupnika u Saboru i vijećnika na lokalnom nivou. Možemo vidjeti kako su glasali, što su i jesu li uopće diskutirali te koje su stavove zagovarali. Sve nam je to danas moguće osigurati bez posebnih financijskih izdataka.

Nema više tajni, skrivanja. Sve to može postati potpuno javno, dostupno, samo se za to trebamo izboriti.

UDRUGAMA ISTA PRAVA

Uz sljedeću promjenu, još jedno pitanje za vas. Jeste li zadovoljni radom stranaka, načinom na koji su dosad štitili vaša prava, vašu imovinu i vaš novac? Jeste li zadovoljni kandidatima koje postavljaju na izborne liste?

Ponovno se usuđujem tvrditi da je većina vas odgovorila: "NE".

Još jednom malom, ali značajnom izmjenom zakona o izborima, strankama trebamo omogućiti da imaju konkurenciju, kako bi bile dodatno stimulirane da nam ponude bolju kvalitetu kandidata za izbore. Predlažem da se Udrugama koje imaju najmanje isti broj članova potrebnih za osnivanje stranke, omogućí da pod istim uvjetima koja vrijede za stranke, mogu i one predlagati kandidate za izbore.

Danas imamo u Udrugama, pogotovo onima koje su usmjerene prema humanitarnom radu, pregršt stranački neopredijeljenih, divnih ljudi, koji svoje slobodno vrijeme posvećuju onima kojima je pomoć potrebna. Bezuvjetno pomažu i čine dobro za mnoge ljude. Tim ljudima, ukoliko to žele, treba omogućiti da se pod istim uvjetima kandidiraju kao i stranački ljudi.

To znači da nezavisni kandidat ne mora više sakupljati potpise, ukoliko to ne vrijedi i za stranke. Pored njegovog imena na listiću, može stajati ime, odnosno, skraćena udruga koja ga predlaže. To je svrha ove promjene.

UKINUTI ZASTARU ZA KORUPCIJU

Zar vjerujete da postoji u Hrvatskoj netko tko ne bi želio da oni koji su nas opljačkali, vrate otuđeno, s popratnim kamatama? Mislim da to želi 100 posto stanovništva ove zemlje.

Jeste li znali da je po sadašnjim zakonima mnogo toga otišlo u zastaru (lijepo su to smislili, zar ne?). Predlažem da se ukine zastara na sva koruptivna djela, pogotovo ona vezana uz privatizaciju, povezana s otuđivanjem naše zajedničke imovine i novca, kao što smo nedavno učinili za ratne profitere.

Ovome nije potrebno nikakvo dodatno objašnjenje. Uvjeren sam da to podržavate.

POTPUNA TRANSPARENTNOST

Već smo na početku knjige utvrdili da nam uopće nije svejedno kako se troši naš zajednički novac, a isto nam je tako izuzetno važno kako se našom imovinom raspolaže.

Cilj je sljedeće promjene da se u zakone ugradi obaveza koja treba vrijediti od najmanje općine do države, a to je da se nama građanima omogući putem interneta, odnosno naših računala, da iz našeg doma možemo pratiti i imati uvid u svaku, pa i najmanju financijsku transakciju svih javnih institucija. Mi imamo pravo znati kako se, gdje i pod kojim uvjetima troši **NAŠ NOVAC**. Danas, mi takvih mogućnosti nemamo. Istina je da su pojedine općine, odnosno, gradovi "odškrinuli" malo vrata pa je do nekih informacija moguće doći. To naravno nije dovoljno. Mi imamo pravo znati, do posljednje lipe, gdje i za što je **NAŠ NOVAC** potrošen.

Do unazad nekoliko godina, tražiti nešto takvo bila je utopija, jer je to bilo nemoguće provesti u praksu, ali danas je tehnologija toliko uznapredovala da nam može omogućiti praćenje i najsitnije transakcije, koja se tiče našeg novca koji uplaćujemo u zajedničku nam blagajnu. To samo treba omogućiti "druga strana", izvršna vlast, od lokalnog do državnog nivoa, a mi jednostavnim operacijama na računalu dolazimo do željenih informacija. Sve te informacije uglavnom već postoje u računalima, od državne do lokalne razine, pa samo treba to prilagoditi na način da i građanin može doći do željenih informacija. Mnogi tehnološku revoluciju, koja se posebno u posljednjih nekoliko godina dogodila, podcjenjuju. Nisu svjesni mogućnosti koje nam se nude i otvaraju pametnim korištenjem tih dostignuća.

DEPOLITIZACIJA IZVRŠNE VLASTI

Zamislite si situaciju u kojoj morate oputovati avionom i da možete birati pilota koji će vas voziti.

Na raspolaganju vam stoji vaš stranački kolega, dobar prijatelj, koji tvrdi da zna voziti avion, ali vi ga nikada niste vidjeli u toj ulozi i nije vam poznato gdje je on to naučio, ali ste sigurni da velikog iskustva u upravljanju aviona nema. Drugi na raspolaganju vam je pilot s dugogodišnjim iskustvom, ali nije član vaše stranke, već član protivničke vam stranke. Treća vam je mogućnost, koja vam se nudi, pilot sličnih iskustva kao i prethodni, ali nije član ni jedne stranke. Kojeg ćete pilota izabrati? Nemam dileme, izabrat ćete trećega!

Isto vam je i s upravljanjem našom zajedničkom imovinom, od općine do države. Hoćemo li tu imovinu dati dokazanim stručnjacima, strankom neopterećenim ljudima, ili pak stranačkom kolegi za kojega znamo da ima vrlo površno znanje o upravljanju velikim sustavima, financijama i svemu ostalom što bi trebao znati za efikasno i racionalno upravljanje našim dobrima. Često se događa da ti koji malo znaju, misle da sve znaju. To je inače karakteristika mnogih političkih moćnika. Negdje sam pročitao da su za društvo od nezalica gori samo oni koji misle da znaju, a ne znaju.

Dakle, sljedeća nužna promjena u sustavu je potpuna depolitizacija izvršne vlasti. To znači da prekinemo s praksom postavljanja stranačkih kadrova na mjesta gdje se upravlja našom zajedničkom imovinom, našim novcem, a pogotovo na mjesta gdje se traži stručnost, odnosno iskustvo i znanje.

Što mi to time dobivamo? Kao prvo i najznačajnije, prekidamo spoj predsjednika stranke i izvršne vlasti za kojega sam utvrdio da je to jedan od glavnih uzroka svih nedaća koje su nas zadesile posljednjih dvadesetak godina. Nadalje, svatko tko na bilo kojoj funkciji u izvršnoj vlasti radi, primao bi se na to mjesto putem javnog natječaja. Od ministra do zadnjeg u nizu. Time konačno dobivamo stručne, umjesto stranačkih ljudi. Kriterij za zapošljavanje treba biti samo dokazana stručnost.

Ukoliko se i dogodi da se zbog velike stručnosti odabere stranačka osoba, ista mora zamrznuti članstvo u stranci, čime se štiti od pritisaka koje može doživjeti od predsjednika stranke, da za osobne ili potrebe stranke uzima direktno ili indirektno javne novce. Kako se to radilo, upoznali smo se putem sudskog procesa protiv našeg bivšeg predsjednika Vlade, ujedno i predsjednika vladajuće stranke. Iz tog se slučaja moglo zaključiti kako je bila stvorena mreža stranačkih ljudi koji su zapošljavani na raznim funkcijama u izvršnoj vlasti, a zadatak im je bio da za vlastitu stranku uzimaju javni, **NAŠ NOVAC**. Po iskazima svjedoka, sve je to koordinirao njihov predsjednik stranke, tadašnji predsjednik Vlade.

Takva se praksa tom promjenom gotovo onemogućuje. Znam da u upravi imamo mnogo sjajnih ljudi, ljudi koji su cijeli život posvetili učenju i prikupljanju znanja i koji itekako dobro poznaju materiju. Takvi ljudi vrlo često bivaju marginalizirani od stranačkih ljudi koji nemaju potrebno znanje da prepoznaju prava znanja i koji na taj način ruše sustav. Mnogi se stranački poslušnici postavljaju na vrlo značajna mjesta, često bez potrebnih kvalifikacija i dovoljnog znanja, pa u sustavu kojeg vode ne mogu prepoznati prave stručnjake, one koji imaju potrebna znanja da instituciju mogu poboljšati u korist cijelog društva.

Prijedlog depolitizacije izvršne vlasti i nije neka posebna novina. Sve je češća praksa u mnogim "demokratskim" državama da u kriznim situacijama, kad se stranke ne mogu dogovoriti oko podjele "plijena" – ministarskih mjesta, onda pribjegavaju kompromisnim imenovanjem "tehničke vlade", koja se formira od stručnjaka koji nisu stranački obojeni. Takve su se Vlade uglavnom pokazale kao dobro rješenje.

Osnovni je cilj depolitizacije ostvariti pravo da se našom nepokretnom i pokretnom imovinom, kao dijelom zajedničke imovine, upravlja stručno i racionalno, a novcem štedljivo te da nam se omogući da to možemo i direktno nadzirati. To neće biti moguće dok se po stranačkom ključu, bez potrebnog znanja pojedinci postavljaju na najviša mjesta izvršne vlasti.

Nedavno sam čuo, na tu temu sljedeći vic koji započinje pitanjem: zašto nema ljubavnih afera u javnoj upravi? Pa, zato što su svi međusobno u rodbinskim vezama. Taj nam vic govori mnogo, više od tisuću riječi. Da, u upravi, izvršnoj vlasti tri su glavna kriterija za zapošljavanje, jedan je rodbinska veza, drugi prijateljski odnosi, a treći stranačka pripadnost. **O struci malo tko govori.**

O tome tko će biti zaposlen uglavnom odlučuju politički moćnici. Iako mnogi misle da je jedino stranačka pripadnost najjači kriterij za zapošljavanje, to nije tako. Uz stranačku pripadnost, koja može biti samo formalna, mnogo su važnije **rodbinske, prijateljske i kumske veze.**

Može vam se sada pojaviti pitanje, a tko će kontrolirati tu stručnu, nestranačku izvršnu vlast? Kako bi to funkcioniralo u praksi?

Praksa bi uglavnom ostala ista kao i dosad, osim što bi se bitno osnažila uloga Parlamenta/Sabora. Predsjednik Republike bi raspisao natječaj za predsjednika Vlade. Cijeli bi postupak trebao biti dostupan svakom građaninu putem interneta. Predsjednik Republike, nakon obavljenih konzultacija sa strankama prisutnima u Saboru te nestranačkim zastupnicima, manjinama i zastupnicima dijaspore, izlazi pred Sabor s prijedlogom kandidata za predsjednika Vlade o čemu Sabor glasa. Ukoliko Sabor ne izglasa predloženog kandidata, predsjednik je dužan dolaziti s novim kandidatima sve dok se ne izabere pravi. Ukoliko nakon proteka od dva mjeseca ne prođe ni jedan kandidat, predsjednik Sabora preuzima funkciju predlagača. Ovo je samo jedan hipotetski primjer, iako se po mojim saznanjima nije dogodilo da predsjednik "tehničke" vlade nije izabran već prvim prijedlogom Predsjednika države.

Predsjednik Vlade raspisuje natječaj za ministre te nakon izabranih kandidata, iste predstavlja i predlaže saborskim odborima, u kojima sjede članovi vladajuće koalicije i opozicije. Nakon iskazanog mišljenja svih odbora, predsjednik Vlade predlaže Saboru izglasavanje predloženih ministara. Tako bi nekako trebala biti nova praksa s "tehničkom" Vladom.

Saborski odbori postaju direktni kontrolori rada ministara/ministarstva i u svakom trenutku mogu pozvati ministre na odbor, kako bi ih po potrebi informirao o pitanjima od interesa. Time

se bitno jača uloga Sabora i saborskih odbora, koji dobivaju mnogo veću odgovornost, nego što li je danas imaju.

REFERENDUM

Želim naglasiti da je izuzetno važno svih pet izmjena napraviti istovremeno, nikako odvojeno, jer su te izmjene u sprezi, međusobno povezane.

Razumjet ćete to bolje sljedećim primjerom:

Našu državu možemo usporediti s automobilom kojemu je motor pri kraju. Troši dvaput više goriva od propisanog, ulje curi sa svih strana, voda prokuhava na svakoj malo većoj uzbrdici i svakog trenutka može prestati s radom. Volan je potpuno raskliman te svakog trenutka može otkazati. Kočnice su već nekoliko puta otkazale i samo je sreća putnike spasila od nesreće. Pod je pun rupa pa sjedala svakog trenutka mogu propasti, dok se suvozačeva vrata sama otvaraju u vožnji. E sad, popraviti samo motor, znači povećati mogućnost otkazivanja kočnica i volana, što bi značilo još veću opasnost. Popravljanjem volana, a da istovremeno ne sredimo kočnice i motor, ništa nismo dobili. Zar nije tako?

Znači svih pet anomalija treba istovremeno ukloniti, ukoliko želimo da nam automobil bude u funkciji i siguran za vožnju.

Isto je tako s gore navedenim promjenama u sustavu. Treba istovremeno svih pet ugraditi u postojeći sustav, u protivnom očekivanih rezultata nema.

Postavlja nam se sada logično pitanje, a kako ćemo se izboriti za te promjene u sustavu. Tko će to učiniti, stranke putem svojih zastupnika u Saboru? Zar vi vjerujete da je to moguće?

Ostajemo pri onoj narodnoj poslovi: "*Uzdaj se u se i u svoje kljuse*".

Da, mi možemo sami učiniti sve te promjene, jedinim, ali vrlo snažnim alatom koji nam stoji na raspolaganju, a to je **referendum**.

Svjestan sam činjenice da će neki od vas sada reći: "Ajme, evo još jednoga s referendumom", što je očekivano i potpuno razumljivo razmišljanje, ukoliko niste spoznali razliku ovog, od prošlih. Prošli su referendumima imali cilj rješavanje posljedica, a ovome je cilj rješavanje uzroka koji bi minimalizirali potrebu održavanja mnogih idućih potencijalnih referenduma.

Zato, ukoliko to zlo od korupcije želimo ukloniti iz društva, smanjiti ga na najmanju moguću mjeru, nema nam druge do referenduma sa sljedećih pet pitanja:

1. Jeste li za potpuni većinski izborni sustav u dva kruga, uz mogućnost opoziva zastupnika/vijećnika?

ZA/PROTIV

2. Jeste li za izjednačavanje Udruga i stranaka u pravima, pri kandidiranju zastupnika/vijećnika?

ZA/PROTIV

3. Jeste li za ukidanje zastare za koruptivna djela, kojima su pojedinci zloupotrebljavajući položaje priskrbili sebi ili drugima imovinsku korist?

ZA/PROTIV

4. Jeste li za to da se u javnim financijama uvede potpuna financijska transparentnost te da se građanima osigura direktan nadzor nad javnim financijama?

ZA/PROTIV

5. Jeste li za to da se u potpunosti depolitizira cijela izvršna vlast, na državnom i lokalnom nivou?

ZA/PROTIV

Ova referendumska pitanja potrebno je još pravno oblikovati, kako bi sve bilo usklađeno s pravnom nomenklaturom i kako ne bi bilo nekih pravnih nedoumica. To bih ipak prepustio pravnim stručnjacima.

Na nama je sada samo organizirati se i krenuti u akciju. Udruživati se sa svima onima koji se slažu i podržavaju te promjene i kad se za to stvore uvjeti, krenuti u prikupljanje potpisa za referendum. Nakon toga pristupiti referendumu i zaokružiti pet puta ZA. To je sve što nam je činiti. Vjerujte, vrijedi se potruditi.

Možda će se nekome ovo što predlažem učiniti nedostižnim, neostvarivim, no, uvjeravam vas, mnogo je jednostavnije nego li što izgleda na prvi pogled, stoga samo naprijed. Ne dajte se pokolebati. Uostalom, već su nam pokazali da je itekako moguće skupiti potpise za referendum i izglasati željeno putem referenduma, stoga nikakvih prepreka nema.

SVI SMO MI VAŽNI

Ispričat ću vam za kraj još jednu priču iz koje se mnogo toga može naučiti o nama samima.

Bila jednom jedna kraljevina poznata po proizvodnji izuzetno kvalitetnih i ukusnih vina. Kralj je time bio ponosan i svake je godine, nakon berbe grožđa, organizirao posebnu feštu u čast svih proizvođača vina. Fešta se odvijala na glavnom trgu glavnog grada. Kolone proizvođača vina dolazile su svake godine na tu feštu, iz svih krajeva kraljevine. Nekoliko tisuća ljudi sa svojim porodicama. Kralj je od jutra do večeri običavao slaviti s njima na trgu. Pjevalo se, plesalo, pilo, jelo i tako slavilo cijeli dan. Proizvođači su kralju tom prilikom donosili svoja najbolja vina, koja su se pohranjivala u kraljevom vinarskom podrumu.

Jedne godine kralj odluči da mu se više ne uručuju boce vina, već je naredio da se usred trga postavi ogromna bačva u koju stane 10 000 litara vina te na nju postave ljestve kako bi vinari mogli vino koje su donijeli isprazniti u bačvu. Želja mu je bila od svih vinara sakupiti vina i vidjeti kakav to okus ima vino koje je sačinjeno od svih različitih vina u kraljevini.

Od ranog jutra, vinari su čekali u redu ispred bačve, u ruci je svatko od njih imao svoju staklenu bocu, omotanu u pletenu slamu. Jedan po jedan, penjali su se na vrh bačve i praznili svoje boce. Popodne je bačva bila puna i kralj naredi da mu se donese čaša tog zajedničkog vina. Njegov je savjetnik za proizvodnju vina prišao bačvi, otvorio slavinu i napunio zlatni kraljev kalež te kralju donio vino. Kralj s osmijehom na licu ispije prvi gutljaj i doživi šok. U kaležu je bila čista voda. Kralj pomisli, možda je pri dnu bačve ostalo nešto vode, koja se nije izmiješala i naredi da se vino u bačvi promiješa te da mu se ponovno napuni kalež s vinom.

Na njegovo zaprepaštenje, ponovno sama voda. Kralj nije želio da se zna da se to dogodilo pa je nastavio slaviti sa vinarima, kao da se ništa nije dogodilo. Naredio je da se bačva odmah ukloni s trga.

Idućeg je jutra pozvao svog najboljeg savjetnika i naredio mu da ispita što se to dogodilo s vinom. Je li se to dogodila neka magija, čarolija ili nešto drugo. Rekao je savjetniku: "Želim da mi u roku od 24 sata dođeš s odgovorom."

Sljedeće je jutro savjetnik došao ispred vrata kraljevog ureda, a kralj ga je znatiželjan, odmah pozvao da mu ispriča što je pronašao.

Savjetnik mu se obrati i kaže: "Dragi Kralju, u mojoj sam istrazi ustanovio da su tvoji podanici samo ljudska bića. Najbolji među svim vinarima, koji uspijeva vino prodati po najvišim cijenama i u najkraćem roku, kad je ujutro prije odlaska na feštu krenuo po vino za Vas, pomislio je: "A da stavim vodu umjesto vina? Na deset tisuća litara vina, nitko neće uočiti razliku."

I doista nitko ne bi uočio tu razliku da to isto nisu pomislili i svi ostali proizvođači vina.

Ovom sam vam pričom želio reći kako je svatko od nas važan, izuzetno važan. Samo svi zajedno možemo mnogo učiniti. Nemojmo biti kao oni vinari, jer mnogi se danas upravo tako ponašaju. Ne idu na izbore, jer misle da njihov glas nije važan, da će rezultat ionako biti isti, došli oni na izbore ili ne. I taj je način razmišljanja jedina prepreka koja stoji pred nama. Nisu nam prepreka ni politički moćnici ni svi oni koji će se osjetiti ugroženima predloženim promjenama i činiti sve da do njih ne dođe. Ne, jedina prepreka može biti samo u nama.

PROMJENE ILI PROPAST

Stoga vas pozivam, ukoliko dijelite moje mišljenje, ukoliko ne želite da vas se više vara, potkrada, omalovažava i ponižava te ukoliko ste osvijestili važnost promjena koje predlažem, da se aktivirate, dijelite oko sebe spoznaju da imamo pravo i dužnost, **NAŠ ZAJEDNIČKI NOVAC** i pogotovo **NAŠE ZAJEDNIČKE RESURSE** racionalno trošiti.

Ne dajmo više da nam "mangupi" u našim redovima kroje sudbinu. Znajte da smo doista u situaciji biranja između dviju opcija, a to su promjene ili propast. Budite isto tako svjesni da nije svejedno o kakvim se promjenama radi, jer se u povijesti prečesto događalo da su se provodile promjene čiji je cilj bio da se ništa ne promijeni. Ovoga puta trebamo biti izuzetno pažljivi. Nemojmo se zadovoljavati mrvicama sa stola, koje nam mogu u zamjenu za ovo ponuditi; tražimo cijeli obrok na koji imamo pravo. Izaberimo pet referendumskih pitanja, zaokružimo **5 ZA** i dobit ćemo cijeli obrok koji nam pripada.

Korupcija razara cijelo društvo. Ne štedi nikoga. Ima isti odnos prema katolicima i pravoslavicima, muslimanima i židovima, protestantima i hinduistima, agnosticima i ateistima. Razara jednako ljude različitih stranačkih i ideoloških opredjeljenja, različitih rasa i boje kože, različitog spola i dobi.

Upravo sam stoga uvjeren da **samo zajedništvom svih**, neovisno o međusobnim razlikama, možemo to zlo pobijediti. Neka nas suzbijanje korupcije ujedini u stvaranju boljeg i pravednijeg društva. Udružimo naše snage, kako bi spasili našu državu od propasti, spasili sve nas od propasti.

Sjetite se da postojeći sustav generira korupciju, a korupcija generira pljačku. **Ukoliko želimo opstati, mi tu pljačku moramo zaustaviti.**

TRI CILJA

Dragi čitatelji,

sada, na kraju knjige, želim sa vama podijeliti nekoliko ciljeva koje sam ovom knjigom želio ostvariti.

Prvi je cilj pobuditi u vama osjećaj pripadnosti užoj i široj zajednici u kojoj živimo, kao i osjećaj važnosti **zajedničke nam imovine i zajedničkog novca.**

Drugi je cilj pomoći vam da korupciju sagledate iz drukčijeg ugla kako biste spoznali koliko je ta bolest razorna po svakog od nas i za cijelo društvo, odnosno, koliko je važno ukloniti je čim prije.

Treći je cilj ukazati vam na nužnost izmjene današnjeg sustava koji generira korupciju, te naglasiti činjenicu da su promjene koje svi želimo vrlo moguće. One će se ostvariti jedino ukoliko svatko od nas; ponaosob doprinese malim naporom kojega je potrebno uložiti.

Znam da danas u našem društvu postoje mnogi koji imaju osjećaj da je situacija u kojoj se nalazimo bezizlazna. Razočarali su ih i lijevi i desni. Ne vjeruju da je moguće nešto učiniti što bi moglo poboljšati trenutnu situaciju.

Ukoliko sam u vama uspio probuditi vjeru da još uvijek nije sve izgubljeno, ova je knjiga postigla svoj cilj.

Sve vas, kojima se upravo to dogodilo, pozivam da knjigu dijelite. Preporučujte je drugima.

Bit će i onih koji će se ovom knjigom osjetiti ugroženima, iako ovom knjigom svima želim dobro. Znajte da se radi o vrlo moćnim pojedincima, koji će se truditi da do promjena ne dođe. Imajte, također, na umu da je **snaga našeg zajedništva višestruko veća od njihove moći.**